10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՒՂԷԼԵՍԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنيجه يومى سورهاندك غزته سى
صاحب امتياز د. جيوه لكيان
اداره خانه سى
باب عالى جاده سى نومرو ٢٠
Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամեն ամսոյ 10ին, 20ին եւ 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ
12 ամիսը կանխիկ Ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ կը հրատարակուի առաւօտները, ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ

ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեռագրական վերջին լուրերը, ինչպէս նաև վերջին սուրհանդակով հասած եւրոպական թերթերը հաշտութեան խօսքեր կը բերեն Անգլիօ-Թրանսվալեան պատերազմին մասին, որ ա՛լ պէտք եղածէն շատ աւելի երկարեցաւ, ձանձրոյթ պատճառելով քաղաքագէտներուն ալ, զօրավարներուն ալ, և նոյն իսկ Անգլիացիներէն և Թրանսվալցիներէն դուրս, օտար ժողովուրդին ալ, ...ամէնքին ալ Ուեթզթայլ ձանձրոյթը, երևակայելու է այն աղէտքին զոհողութիւնները դրամի և մարդկային կեանքի՝ զոր Մեծն Բրիտանիոյ հսկայ կայսրութիւնը ընել հարկադրուեցաւ, գլուխ ելլելու համար մանրադիտական երկու հանրապետութիւններու հետ, ինչպէս են Օրանժ և Թրանսվալ. զոհողութիւններ, զորս շարունակելու ա՛լ տրամադիր չէ թուիր Անգլ. ժողովուրդը, և կ'երեւայ թէ ատոր համար է որ հեռագրական գործակալութիւնները երբեմն եսեւէ հեռագիրներ կը տեղացնեն թէ Անգլ. կառավարութիւնը որոշած է կարեւոր զիջումներ ընել Պօէրներուն՝ պատերազմին վերջ տալու համար։ Բայց ո՛րքան ալ լաւատես եղօքերաւէր զգացումներով համակուած ըլլան ֆրանսական գործակալութիւնները՝ որ այս լուրը կուտան, ներելի չէ երեւակայել թէ Թրանսվալի և Օրանժի անկախութիւնը պիտի ընդունի Մեծն Բրիտանիա, որ յաղթականի ամէն իրաւունք իր կողմը ունի, և իր թշնամին՝ ուժասպառ, եթէ ոչ վհատած, կը տեսնէ արդէն, ու եթէ զիջումներ ընելու տրամադրութիւններ կը ցուցնէ, կ'ենթադրենք թէ հանրային կարծիքին գոհացում տալու համար է միայն։

** Բայց թողլով որ իրողութիւնները երբոր յայտնուին, հեռուէհեռէ դէպ ի խաղաղացում յառաջանալով, մենք պատմենք իր պարզութեանը մէջ եղերական դրուագ մը Անգլօ-Թրանսվալեան պատերազմին։ Դրուագ մը որ ագարակներ կրակի տալու, թնդանօթներ գրաւելու, վակոններ այրելու, և նոյն իսկ Քիմպըրլիին եաքը և Բաարտէպերկէն առաջ Քրոնժէի դիւցազնական նահանջէն աւելի յուզիչ հանգամանք մը ունի։

Յայտնի է թէ մանաւանդ վերջերս Պօէրներու մանր խումբեր ամէն կողմ անակնկալ յարձակումներ կ'ընեն իրենց հանդիպած Անգլ. ո և է ջոկատի վրայ, կը հետապնդուին անոնց, անխնայ վատնելով իրենց ռազմամթերքը զոր մինչեւ վերջին օրերս այնքան խնայութեամբ և հաշուով գործածել կը թուէին։

Ինչո՞ւ կ'ընեն այսպէս։—Որպէս զի կօշիկ ճարեն իրենց։

Իրողութիւնն է այս, սխալ չկարդացիք։ Թրանսվալի քաջարի ժողովուրդը և անոր դաշնակից Օրանժցիները պատերազմի համար ամէն բան նախատեսեր էին։ Զէնք, վառօդ, թնդանօթ, ռումբ, փամփուշտ, բան մը պակաս չէին թողած։ Ռազմամթերք հաւաքեր էին, անասուններու հօտեր պահեր էին պահեստ։ Բայց մոռցեր էին իրենց ոտքին կօշիկներ, մաշիկներ մթերել նախապէս։ Եւ հիմա, քսան-քսան երկու ամիս պատերազմելէ ետքը, իրենց կօշիկներուն ներբանը մաշեր հատեր է այլեւս։ Պօէրներու կօշիկները ո՛րքան ալ ամուր շինուած ըլլան, ապահովաբար իրենց պէս տոկուն չէին կրնար ըլլալ։ Եւ հետեւաբար բոպիկ ոտքով մնացած են Պօէրները, որոնք, սակայն, փամփուշտ ունին տակաւին։ Ուստի... կը յարձակին Անգլիացիներուն վրայ, անոնցմէ մէկ քանին կը սպաննեն, ուրիշներ գերի կը բռնեն, ու մեռեալներուն թէ ողջերուն ոտքի կօշիկները կ'իւրացնեն, մեռեալները կը թաղեն, ողջերը ազատ կը թողուն... բոպիկ ոտքով։

«Եւ ասով գէշութիւն մը չեն ըներ, քանի որ Պօէրները կը բաւականանան թշնամիին ձեռքէն խլելով անոր կօշիկները, մինչ անոնք իրենց հայրենիքը խլեցին ձեռքերնէն։ Խե՛ղճ մարդիկ... քա՜ջ մարդիկ։»

** Այս բացագանչութիւնով կը վերջացնէր իր խօսքը Ֆրանս. թերթ մը, վերոյիշեալ դէպքը պատմելէ ետքը։ Զենք զարմանար ատոր վրայ, քանի որ Ֆրանս. թերթերն ու ժողովուրդը այսպիսի պզտիկ առիթներու մէջ չէ որ իրենց համակրական ցոյցերը չ'աւալեցին Պօէրներուն։ Աւելի փայլուն առիթներ ունեցան անոնք, մանաւանդ Քրիւկէր նախագահին Ֆրանսա հասնելու պահուն, խանդավառ ընդունելութիւն մը ընելով անոր։

Բայց ամէն Դրամ իր հակառակ կողմն ունի միշտ, և այդ հակառակ կողմը պարզուեցաւ Մատակասքարի Ռանավալօ թագուհիին Բարիզ ժամանումովը։ Տեսէ՛ք այս մասին ինչ կը գրէ Բարիզեան թերթի մը ընթերցողը՝ նոյն թերթին խմբագրին։—

«Պարո՛ն, երախտապարտ պիտի մնամ ձեզի, եթէ բացատրէք թէ ինչո՞ւ համար Ռանավալօ թագուհին՝ Քրիւկէր նախագահէն շատ տարբեր կերպով ընդունուեցաւ Ֆրանսայի մէջ։ Երկուքն ալ միեւնոյն պարագային մէջ կը գտնուէին։ Օտարները իրենց երկիրը գրաւած ըլլալով, ստիպուեցան մեկնիլ հոնկէ։ Միակ տարբերութիւնը հոն է որ, Մատակասքար արշաւողները մութ գոյն թիկնոց և կարմիր տաբատ կը հագնէին, մինչ Թրանսվալը գրաւող զինուորները կարմիր թիկնոց և մութ գոյն տաբատ կը հագնէին։ Այս տարբերութիւնը այնքան աննշան է որ, չի կրնար պատճառ համարուիլ վերոյիշեալ երկու անձնաւորութիւններուն նկատմամբ համակրութեան տարբեր աստիճանով վերաբերուելու։ Հետեւաբար կ'ուզեմ գիտնալ թէ ի՞նչ պատճառի վերագրելու է Բարիզեան ժողովուրդեան՝ այդ երկու անձերուն նկատմամբ ցուցուցած բոլորովին տարբեր վարմունքին։ Խնդրեմ հաճեցէք պարզաբանել այս կէտը։»

Ու Ֆրանսացի խմբագիրը՝ երգիծական նուրբ հեգնութեամբ մը կը փութայ պատասխանել.—

«Սիրելի ընթերցող՝

«Եթէ կը կարծէք թէ ձեր նենգամիտ հարցումով պիտի շփոթեցնէք զիս, շատ կը սխալիք։ Եթէ պարզ կատակ մը չէ ըրածնիդ, գիտել կուտամ ձեզի թէ Մատակասքարի և Թրանսվալի մէջ տաբատներու գոյնի տարբերութիւնը, որ այնքան աննշան կը թուի ձեզի, ընդհակառակն ամենամեծ կարեւորութիւն մը ունի, և ձեր հարցումին պատասխանը նոյն իսկ ատոր մէջ է։ Քաղաքականութեան մէջ ձեր առած դաստիարակութիւնը շատ թերի է, և Պատմութիւնը բան մը սորվեցուցած չէ ձեզի։ Ապա թէ ոչ շատ լաւ պիտի գիտնայիք թէ՝ հագուստի մը ձեւն ու գոյնը ո՛րքան մեծ կարեւորութիւն ունին աշխարհի երեսը դատելու համար։ Այս՛ պատճառաւ է որ Անգլիացին շատ արդարացի կը գտնէ Թրանսվալի մէջ իր բռնած ընթացքը, մինչ կը դատապարտէ Ֆրանսացիներու ընթացքը Մատակասքարի մէջ։ Նոյնպէս Ֆրանսացին կը կարծէ թէ ինքը իրաւունք ունէր Մատակասքարի տիրելու, բայց Անգլիացին Թրանսվալը յաղթելով և զայն իւրացնելով աւազակի մը պէս վարուած է։ Եւ ամէնէն հետաքրքրականը այն է որ, երկուքն ալ անկեղծ են իրենց համոզումին մէջ։

«Ասիկայ հաստատուելէ վերջը, շատ բնական է որ չկարենանք համակրական միեւնոյն ցոյցերը չաւալել այն կնոջ զոր երփաւքերէն մերկացուցինք, ինչ խանդավառ ընդունելութիւն որ ըրինք Անգլիացիներու կողմէ իր փառքերէն մերկացուած անձին՝ Քրիւկէրի։ Այս վերջինը անկասկած գոհ մըն էր մեզի համար։ Գալով միւսին, թո՛ղ Անգլիա երթայ, եթէ ինքն ալ անոր պէս նկատուիլ կ'ուզէ։ Կը յուսամ թէ համոզուեցաք, պարոն։ Հակառակ պարագային դուք կը պատկանիք ցնորամիտներու և երազատեսներու այն դասակարգին, որոնց մասին ներողամիտ արհամարհանք մը պէտք է ունենալ մարդ, անոնց յայտնելով հանդերձ իր խորին յարգանաց հաւաստիքը։»

Ընթերցողները շատ լաւ հասկցան ինչ որ ըսել կ'ուզէ Ֆրանսացի սրամիտ խմբագիրը։ Ճա՛քը, չա՛ղն է միշտ գերակշիռ առաջնորդը քաղաքականութեան մէջ։ Արդարութիւն, իրաւունք են. բառեր են միայն, և մարդ կը տրամադրէ բոլորովին տարբեր կերպով գտնել իրողութիւնները, երբ խնդիրը իր կամ ուրիշին վրայ կը դառնայ։

Ձ.

Ո՞ՐՆ Է ԲՈՒՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ «ԿՐԹԱՍԷՐ»

Արդէն երկիցս հաճաստակի ուշադրութեան գծած ըլլալով Սուրհանդակի մէջ Ֆրէօպէլեան գրութիւնը, այս անգամ աւելորդ կը համարիմ ծանրանալ անոր վրայ, և կ'անցնիմ պարզելու իմ տեսութիւններս ձերքօղուածին այն մասերուն, որոնց համար տարբեր կը խորհիմ։ Մանկավարժութիւնը մին է այն ուսումներէն, որոնք խորին հմտութիւն, լուրջ միտք և տոկուն աշխատասիրութիւն մը կը պահանջեն։

Մանկավարժութեան խորին հմտութեան կը կարօտի ուսումնասիրելու համար առանձին մանկավարժական ստուար հատորները, կարդալու հասկնալու համար Education de l'homme ը կամ Education des Méres ը և ուրիշ բազմաթիւ հատորներ, որոնք զբօսցելէ գրքեր չըլլալով լուրջ մտքերու միայն կրնան անոնց հայթայթել, ու այս մանկավարժուհին հարկ է որ լաւ սորված ըլլայ Ֆրանսերէն լեզուն, այլ ոչ այն դասական Ֆրանսերէնը որ ընդհանրապէս դասը կը տրուի վարժարանաց մէջ, այլ գիտական լեզուն, այսինքն երկրաչափական բացատրութեանց, հոգեբանական մանկավարժական սկզբունքներու տառեփնդուտ լեզուն։ Հակառակ պարագային պիտի չկարենայ թափանցել երկրաչափական նրբութեանց։ Լաւ մանկապարտիզպանուհիներ ունենալէ յառաջ, զարգացնել միտքեր, մշակել գլուխներ ունենալու է. այն ատեն գործը շատ կը դիւրանայ ինքնին։ Ընդհանրապէս մեր մանկավարժուհի կարծածները,—վկայականները ըսել կ'ուզեմ—չունին պէտք եղած զարգացումը այդ խորին արուեստին հոգին տարրալուծելու, և լայնօրէն ըմբռնելու համար զայն։ Մենք մանկավարժուհի անունը կուտանք անոնց որ վկայական մը ունին ի ձեռին, «պատուոսական կեղծիք մը» ըսելու չափ յառաջ պիտի երթամ։ Պարտիզակի մէջ հաստատ. մանկավարժական դասախօսութեանց պահուն, դառն փորձութիւնը ունեցայ լսելու վկայեալ մանկավարժուհիներ, որ վերստին կուգային ուսանիլ Ֆրէօպէլեան մեթոտը, զգալով որ այդ թուղթը վերջ պէս ցուցական չէր զիրենք հաստատուն կռուանի մը վրայ կեցնելու։ Եւ սակայն անոնցմէ շատեր հազիւ ուսած մէկ քանի նուէրներ, այն ինչ երկրաչափական ծանօթութեանց սկիզբն ըրած, թողլով կը հեռանային, տարակուսելով թէ մեթոտս դժուար է, և թէ Տիկին Մատակեան աւելի դիւրուսոյց մեթոտ մը ունէր, են.։ Չեմ կրնար ըմբռնել թէ ինչպէս կրնայ մանկավարժական դիւրին կամ դժուար մեթոտ մը գտնուիլ։ Ապա ուրեմն սա տխուր եզրակացութեան կը յանգիմ թէ ողբացեալ Տիկին Մատակեան իբր գործօն և հեռատես անձնաւորութիւն, չէ ուզած ծանրաբեռնել միջակ անզարգացած միտքերը՝ որոնք արդէն ատակ ալ չէին ուսանելու և ըմբռնելու արուեստին նրբութիւնները, երկրաչափական-Թուաբանական հարցերով և մանուկը ներթափանցող հոգեբանական ուսումնասիրութիւններով։ Գալով ողբացեալ Հախլեանի, նա հրահանգած է երկու խիստ կարող մանկավարժուհիներ, Օր. Ալեանաքեան և Օր. Ֆէսճեան, երկուքն ալ ամուսնացած այժմ և գործէ քաշուած, որոնց արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւնը շատերուն գնահատութեան արժանացած է։

Ի մէջ այլոց կ'առաջարկէք մասնաժողով մը ձեռամբ քննել թէ «Ներկայ օրով վարժուհին իր ունեցած ծանօթութիւններէն զատ ունի՞ նաև մանկավարժական եւ Ֆրէօպէլեան մեթոտներու կատարեալ եւ հիմնական ծանօթութիւն, եթէ իր ունեցած ծանօթութիւնները գոհացուցիչ են մանկապարտէզ մը լաւ վարելու մասին, պէտք է յանձնել անոր վարիչ-մանկապարտիզպանուհիի վկայական։» Բայց ո՞ւր սորված պիտի ըլլայ մանկավարժութիւնը՝ Ֆրէօպէլեան մեթոտի այդ ստուար հատորը, որ անոր վարիչի վկայական տրուի, ո՞ւր ուսած պիտի ըլլայ այդ ընտրելին, իր վարժարանի մանկապարտիզպանուհի՞ն որուն ամբողջ կրթութեան պաշարը, ինչպէս կ'ենթադրէք, բոլոր է, բնաւ երբե՛ք սեսոտկան։ Եթէ արդէն բարեփոխում մը ընելու ժամանակը եկած է «խորհէ համար» գրութիւնը պէտք է բանալ միանգամ ընդմիշտ, չհիմնուիլ ենթադրական կարծիքներու վրայ, և տալ անզարգացած միտքերու՝ մեծ գործերու պատասխանատուութիւն։ Կ'ըսեմ թէ անոնց ամբողջ հմտութեան պաշարը ձեռագործ աշխատութեանց, երգերու, պարերու խառնակոյտ մըն է։ Լաւ ժամանակը վարժեցինք, մարմինը զարգացինք, հոգի մասուրակ՞ը. ո՞վ պիտի պիտի զարգացնէ զայն։

Մարդկային իմացականութեան զարգացումը պէտք ունի յառաջդիմական և ոչ ընդմիջելի ընթացքի մը։ Միջաւորական զարգացման և մարդուս կատարելագործութեան ամենէն վստահելի բանն է մանկութեան զարգացման շրջանները մէկ մէկէ անկախ նկատելը։ Կեանց շրջանները, մանկութիւն, պատանեկութիւն, երիտասարդութիւն, չափահասութիւն են. իրարու յաջորդող այդ ժամանակամիջոցները անկախ շրջաններ չեն, այլ միեւնոյն շղթային օղակները։ Անոր համար հարկ է մանուկին մատուրական կեանքին սկիզբը դնել այնքան լրջօրէն, որքան պիտի գրաւէինք պատանիի մը եւ երիտասարդի մը ամբողջական զարգացման։ Ուրախ եմ որ նախաձեռնութիւնը կ'ունենաք յուզելու այսպիսի կենսական խնդիր մը, որ լքուած է և ի վտանգի տեւող ըլլալու։

ՀՌԻՓՍԻՄԷ

ԳԱՒԱՌԻ ԿԵԱՆՔԸ

ԲԱՍԵՆԷՆ ԱԼԱՇԿԵՐՏ

Լեռնցիին ու դաշտեցիին տնտեսագիտութեան, եւ իրենց կարգ մը բարուց ու վարուց մասին։

Բասեն և Ալաշկերտ իրարմէ անջատուած են Դոյարի և Տրամաղի լեռներով, որոնք իրարմէ 9 ժամու հեռաւորութիւն ունին։ Ալաշկերտ և Բասեն արդէն ամէն մասամբ ծանօթ են շատերուն, իսկ այս լեռը, ոչ։ Սա հին դարերէ ի վեր իրեն համար որոշ կարգ ու կանոն, բնոյթ և սովորոյթ ունի, որ տեղւոյն բերմամբ անոնցմէ կը զանազանի։ Իր բնակչութիւնը խիստ զօրաւոր է, որ կը պահէ բնակիչներն իրենց գործոց մէջ։ Ամէն տեսակ յուռթի արօտներով, մարգագետիններով, սառնորակ յորդառատ ջրերով, հանքերով պճնազարդուած է։ Իր բնակիչներն ամբողջ Քուրդ են, որոնք կը բաղկանան մօտ 30-40 գիւղերէ։ Գլխաւորաբար ասոնք իրենց ապրուստն ու կացութիւնը կը հանեն անասնապահութեամբ։ Ասոնց և ասոնց գիւղացիներուն՝ որ բազմաթիւ են, կաթն ու մածունը, սերն ու կարագը, թանն ու մանը, իւղն ու պանիրը անուշ է, որոնք կ'օրօղեն Կարնոյ և այլ և այլ տեղեաց հրապարակները։ Նմանապէս ասոնց եզն ու արջառը, կովն ու երինջը, ոչխարն ու ձագը, զամբիկն ու մարակը, ձագերն ու գառը, այծն և ուլը, պարարտ, կաթնալի են, որոնք մատչելի և լծան համար ամէն տարի գարունէ գարուն յատուկ անասնավաճառներու (ճէլէպ) ձեռամբ խումբ խումբ կը հաւաքուին այս լեռներէ, որ գին մերքեցուած են, կ'արածեցուին մինչ ասեան բերան, կալի վրայ, լծու գիտանալէ ետեւ, կը զրկուին Հալէպ, Շամ, Պոլիս և ուրիշ տեղեր վաճառուելու։

Լեռնցիին և դաշտեցիին տնտեսագիտութեան եղանակին վրայ գաղափար մը տալու համար, եթէ պզտիկ բաղդատութիւն մը ընեմ, կարծեմ աւելորդ չի համարուիր։ Լեռնային անասունները աւելի մաքուր, ջինջ օդի, ջրի, արօտի շնորհիւ գէր, հուժկու ու կաթնատու են քան դաշտօրէից։ Զմեռուան բուսն ալ ըստ այնմ, ժամանակին քաղուած սնուցիչ խոտերու ոյժով ծաղկած է, ըստ հին առածին թէ «մէկ բատ, տաս կթէ»։ Ասիկայ բնութեան ընծայած մէկ շնորհն է. իսկ արուեստականութեան գալով, դարձեալ ասոնք գերազանց են այս մասին։ Երբ հորթն ու գառը, ուլն ու ձագը... մօրէ կը ծնին, 3 4 օրուան չափ՝ քանի որ դեռ կաթն թէժ է, քիչ կը ծծցնեն, խէժը դալ կը շինեն, իրենք կ'ուտեն, չըլլայ թէ հորթ ու գառ ուռճանային։ Այնուհետեւ աւելի քան 40 օր կուշտ փորով կաթ կուտան, որ ոսկորները լեցուին, գիրնան, ուժով լինին։ Այսպէսով սնուցած, պնդացուցած 40 օրուան հորթն ու գառը դաշտեցիներու մէկ տարեկանի չափ են։ Վերջիններս (բացառաբար) աւելի լծկանի, գոմէշի, եզան պահելուն այժմ կուտան քան կթանի։ Եւ այս՝ երկիրը մշակելու համար, որով ասոնք հոգածութիւն կը մատակարարեն լեռնցիներուն և այլոց, և անոնք ալ փոխադարձաբար եղ, կով, պանիր, իւղ։ Այս ըսելով բոլորովին չեմ հասկցնել ուզեր թէ դաշտեցին կթան չի պահեր, լեռնցին ալ լուծք չի լծեր. վասն զի ասոնք չեններ՝ ո՛չ. այլ թէ դաշտեցին աւելի չորեն, գարի կ'արածեցնէ, այսպէս աւելի հողագործութեան ուժ տալով լեռնցին ալ անասնաբուծութեան։ Սակայն դաշտեցին կով, ոչխար, մատակ կը պահէ, համեմատաբար քիչ։ Իրենք ձմեռն բերան չհմելու համար, տան տիկինը կը կոխուի կովի, ոչխարի ստինքներէն, ցամաք կը կթէ, հորթը անօթութենէ կըմտիք կը դառնայ ըստ առածին թէ «Կաթն ի կթոց, հորթն ի փողոց»։ Ասոր համար աւելորդ չեն ունենար, և մնացածներն ալ ստորին տեսակէ են, վերը ըսածիս պէս։ Լեռնցին ալ հողագործութեան գալով՝ շատ ետ մնացած է, զինք նահապետական հին ձեւով ու մեթոտով ալ չի կրնար մշակել երկիրը։

Դաշտեցիներու բնաւորութիւններն ու սովորութիւնը չղարերուն ծանօթ ըլլալով՝ առ այժմ զանց կ'ընեմ, միայն լեռնցիներու բունը փոքր ի շատէ ցիցելով։ Ասոնք կամաց, ցած ձայնով կրքել, խօսիլ չեն գիտեր։ Հայերէն խօսակցութիւններն մէկ քառորդ, իսկ երգելնին կէս ժամ հեռաւորութենէ կը լսուի։ Այր թէ կին կանանչ, կարմիր, դեղին, կապոյտ, սև, գորշ գոյներով զգեստ, ասուէ, բամբակէ հիւսուածներ կը հագնին մանաւանդ աւելի կարմիր գոյնով դամաներ (տափածոյ)։ Այր թէ կին դերձակութիւն և ներկէլ արհեստներ չեն գիտեր. դաշտեցիներուն ընել կուտան։ Միայն կանայք կապերտ և գորգ լաւ գիտեն գործել անոնցմէ։ Անոնց մէջ անոնք որ թոնրակուշտ տաք անկողնոյ մէջ իրենց բնական մահով մեռած են, շատ յարգի չեն։ Գողութիւնը իրենց սովորական արհեստն է և շատ ամօթ

չէ մէջերնին։ Բնակած բնակարաններնին և պատրաստած կերակուրնին և հացերնին սաղրին է գալակցիներէն։ Իրենց կիները Եւրոպայէն պէս բաց երեսով և դրան են ամէն շարժման մէջ. բայց բարոյականնին լաւ է, եթէ մէկը իր կինը անբարոյականութեան մէջ առնէ, ըստ օրէնի չէ թէ միայն կործանէ այլև վրէժը կլուծէ։ Բոլոր մարդիկն ալ եթէ կնոջ վրայ փոքրիկ արատ մը տեսնեն, հասա բրով կը ծեծեն։ Ասոնց մէկ սիրուն սեպուած զարմէ աղջկան գլխագինը (դուլէ, շալան) առ նուազն 70-800սմ. լիրայ է, իսկ վարեմիջակ դասակարգինն ալ 30-400սմ. լիրայ է։ Ասոր համար հասուծերիտասարդներչականը իրենց մէջ, որոնք 30-40 տարուան մէջ հազիւ կրնան կարգուիլ։ Եթէ մէկը ո և է աղջիկ մը առեւանգէ, եթէ աղջկան աչերն վրայ հասնին, երկուքն ալ սաստկապէս կը պատժեն։ Իրենք պնդակազմ և երկարակեաց են։

Ասոնց պէս Ալաշկերտի և այլ տեղեաց Հայերէն ոմանք ալ աղջկան գլխագին կ'առնեն, կուտան։ Օր մը ասոնց մէկը Ալաշկերտէն երբ հրամանագիր պիտի առնէր, սակարկութեան միջոցին Առաջնորդ հայր սուրբն ըսեր անոր.— «Օրհնա՛ծ, 15 լիրա բաշլըղ կուտաս, 3 մէճիտ հրամանագրի չե՞ս կրնար տալ, հաւատացի քու տուած աղջիկն ինչպէս կ'ըսեն 50 ոսկի կ'արժէ»։

Բասէն Գ. Ց. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՑ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՃԻԲՐԱԼԹԱՐ ՎՏԱՆԳ ՄԸՆ Է անգլիական կայսրութեան համար, կ'ըսէ Պ. Կիպլըն Պաուլս, որ բաւական ժամանակէ ի վեր կը ճառէ, կը գրէ թէ՝ այդ նաւահանգստին մէջ սկսուած շինութիւնները օգուտէ աւելի վնաս մըն են, եթէ չբարեփոխուին։ Այս մասին անցեալշաբթուան մէջ ալ բուռն վիճաբանութիւններ տեղի ունեցան անգլիական Խորհրդարանին մէջ։ Պ. Պաուլս հետեւեալ խօսքերը ըսաւ.— «Տարօրինակ բաներ կ'անցնին Մարոքի մէջ, ուր Ճիպրալթար կարեւոր դեր մը կը խաղայ։ Տարօրինակ անցքեր տեղի կ'ունենան Եւրոպայի ցամաք երկրին վրայ, և եթէ Թրանսվալի պատերազմը սոտ օրէն չվերջանայ, Հարաւ. Ափրիկէ նոր զօրք ղրկելէ աւելի ուրիշ բաներու վրայ մտածել հարկ պիտի ըլլայ։ Եթէ չուզով գործի չձեռնարկուի Ճիպրալթար կրնայ վտանգ մը ըլլալ կայսրութեան համար»։ Առեւտրական նախարարը խոստովանեցաւ թէ խնդիրը կարեւոր է, և ոչ միայն զինուորական և նաւային այլ մանաւանդ դիւանագիտական խիստ փափուկ նկատումներ կը պարունակէ իր մէջը։ Պ. Պաուլսի ըրած քննադատութիւններուն վրայ յատուկ յանձնաժողով մը կազմուած էր, որ հարկ եղած քննութիւնները կատարելէ ետքը կարգ մը փոփոխութիւններ առաջարկեր է Ճիպրալթարի շինութիւններուն մէջ։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ՝ անհրաժեշտ է որ Անգլիա այնպիսի տեղ մը ունենայ Ճիպրալթարի մէջ ուր անգլիական նաւատորմիղը կարենան նորոգուիլ։ Այս տեղեկագրին նպատակն է 300000 ոսկիի խնայողութիւն մը ընել, և միջոցներ ցուցնել որպէս զի Անգլիա 10 տարիէն նաւատաղան(?) մը ունենայ Ճիպրալթարի մէջ։ Պ. Պալֆուր վերջացնելով իր խօսքը, ըսաւ թէ անպատշաճ է այս խնդիրը հրապարակային վիճաբանութեան ենթարկել։

ՄԱԼԹԱՑԻՆԵՐԸ ՇԱՏ ԴՐԴՌՈՒԱԾ ԵՆ այս միջոցիս։ Ինչպէս կը յիշուի, Պ. Չէմպըրլէն ասկէ առաջ հրամայած էր որ Իտալերէնին տեղ Անգլիերէն լեզուն ուսուցուի Մալթայի հանրային դպրոցներուն մէջ։ Այս հրամանին հակառակողները ծայր աստիճան զայրացած են, և չարունակ պայքար կը մղեն, եղական միջոցներ գործածելով։ Այսպէս, գրոյց տարածեր են թէ անգլիական կառավարութիւնը Իտալերէնին տեղ Անգլիերէնը հաստատելով, կ'ուզէ բողոքականութիւնը տարածել Հռոմէականներուն մէջ։ Ուրիշ կարգ մը անձեր ալ կ'ըսեն. «Եթէ անգլ. կառավարութիւնը այնչափ կ'աշխատի որ Մալթացիները Անգլիերէն խօսին, պատճառը այն է որ կ'ուզէ Մալթայի երիտասարդները բանի զինուորագրել անգլիական բանակին համար, եւ աղջիկներն ալ ստիպել որ Անգլիացի զինուորներուն ճերմակեղէնները լուան եւ անոնց սպասաւորութիւն ընեն։» Այս միջոցը կ'երեւայ թէ բաւական յաջողութիւն գտեր է, որովհետեւ կղզիին կառավարիչը ստիպուեր է Անգլիերէն և Իտալերէն յայտարարութիւն մը հանելով, հերքել այդ տարաձայնութիւնները։

ԳՈՒՊԱՅԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ նորէն կ'ըղբաղեցնէ Ամերիկեան կառավարութիւնը։ Ուաշինկթըն զրկուած Գուպայի պատուիրակները վերջերս իրենց երկիրը դառնալով յաջողեր են Գուպայի Սահմանադրական ժողովին մասամբ ընդունիլ տալ Ամերիկայի թեւարկութիւնը(?), Ամերիկայի ծերակուտական մը առաջարկած բարեփոխումներով։ Բայց Գուպայի ժողովուրդը, որ—ինչպէս կ'ըսուէր—կուբարէն պիտի համակերպէր իր պատուիրակներուն, խիստ բուռն միջոցներով կը յայտնէ իր ընդդիմութիւնը։ Ամերիկացիներու դէմ յարձակումները վերսկսած են թէ, Հաւանայի եւ թէ Գուպայի միւս քաղաքներուն մէջ։ Կ'գլէն ներսերը Ամերիկացիներու պատկանող շաքարի գործարաններ կրակի տրուեր են։ Ուաշինկթընի մէջ կը պահանջուի որ օգնական զօրքեր ղրկուին Գուպա։

ՏԻԿԻՆ ՊՈԹԱ Ամսթէրտամ գացեր է ուրբաթ օրը։ Այդ քաղաքէն կը հեռագրեն թէ այս այցելութիւնը զուտ անձնական հանգամանք մը ունի և ոեւէ քաղաքական կարեւորութիւն չունի։ Պերլինի և Լա Հէյի մէջ դիւանագիտական նշանակալի գործունէութիւն մը կը տիրէ այս օրերս։ «Տէյլի Մէյլ»ի թղթակցին նայելով, այս գործունէութիւնը այժ կուտայ այն կարծիքին թէ Գերմանիա եւ Հոլանտա կը խորհին իրենց միջնորդութիւնը առաջարկել Անգլիայ։ Դիտելի է նաեւ որ Խաղաղութեան դեսպանախորհուրդին Հոլանտայի անդամներէն մէկը, Պ. Ասէն չարունակ կ'այցելէ Պ. Քրիւկէրի։ Ամէն բան հանդարտ է Լա Հէյի Իրուսարար Առեանին մէջ։ Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Տիկին Պոթա Ամսթէրտամէն Պրիւսէլ պիտի դառնայ եւ հոն պիտի բնակի։ Տիկինը Պ. Քրիւկէրի պիտի հաղորդէ Զօր. Պոթայի յորդանքները եւ անոր ալ համոզումը թէ՝ եթէ Պօէր զօրախումբերը կարենան մինչեւ ձմրան վերջը (հիմայ Թրանսվալի մէջ ձմեռ է) չարունակել կռիւը, կարելի պիտի ըլլայ ընդունելի պայմաններ ձեռք ձգել Անգլիայէն։

—Պրիւսէլէն քաշուած հեռագիր մը նայելով Տիկին Պոթա յայտարարեր է թէ ինքը միայն առողջական պատճառներով Եւրոպա եկած է։ Տիկինը ըսեր է նաև թէ պատերազմող Պօէրները շատ ոգեւորուած են և կռիւը պիտի չարունակեն մինչեւ վերջը։ Վերջին մեծ ճակատամարտներու միջոցին Պօէրները 500 հոգիի կորուստ մը միայն ունեցեր են։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ.—Անցեալ ձմեռ անգլիական մասնաւոր պատուիրակութեան(?) մը եւ Գերմանիոյ արտաքին գործոց Նախարարութեան գաղթային ճիւղին ներկայացուցիչներուն միջեւ Պերլինի մէջ խորհրդակցութիւններ տեղի ունեցած էին Թոկոյի եւ Ոսկեայ Եզերքի (Արեւմտեան Ափրիկէ) ներքնաշխարհին սահմանագծման մասին։ Բայց քանի մը շաբաթ բանակցութենէ յետոյ խորհրդակցութիւնները դադրելով, որոշուած էր խառն յանձնաժողով մը ղրկել այդ տեղերը, խնդրոյ առարկայ եղած գաւառներու վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւններ առնելու համար։ Պերլինէն կը գրեն թէ գերմանական եւ անգլիական կառավարութեանց միջեւ համաձայնութիւն մը կնքուեր է այս յանձնաժողովին կազմութեան եւ իրաւասութեան մասին, և կ'ըսուի թէ յառաջիկայ սեպտեմբերին յանձնաժողովը պիտի մեկնի երթալ դէպի Արեւմտեան Ափրիկէ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ. ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԷՈՒԹԻՒՆԸ.—Պոսթընէն կը գրեն թէ գերմանական դեսպան Պ. Հոլլէն երիտասարդներու քրիստոնէական ընկերութեան միջազգային համաժողովին հաղորդեր է Գերմանիոյ կայսեր մէկ հեռագիրը, որուն մէջ Վիլհէլմ Բ. գոհունակութիւն կը յայտնէ Գերմանական ընկերութեանց այս համաժողովին մասնակցելուն համար, և յոյս կը յայտնէ թէ «Ամերիկեան ընկերութիւնները իրենց մեծ հայրենեաց համար հոգւով և մարմնով առողջ, ու խոր համոզումներով օժտուած քաղաքացիներ կը պատրաստեն, որոնց կեանքը անխախտ հիման մը վրայ հաստատուած է, այն է Քրիստոսի անունը, որ բարձր է ուրիշ ոեւէ անունէ»։ Համաժողովը հեռագրու պատասխաներ է խորապէս զգածուած է թէ Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի երիտասարդներու եղբայրական յարաբերութեանց մասին եղած ակնարկութեանց համար, և սա բառերով վերջացուցեր է։ «Կը մաղթենք որ Քրիստոսի վրայ հիմնուած մեր այս միութիւնը յաւէտ ամրացնէ երկու երկիրներու միջեւ գտնուած բարեկամականութեան զգացումները։»

ՖՐԱՆՑ-ՃՈՍԷՖ ԿԱՅՍՐԸ ՊՈՀԷՄԻՈՅ ՄԷՋ.—Բրակայէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ֆրանց-Ճոզէֆ կայսրը երկուշաբթի առաւօտ ժամը 6ին առանները(?) մեկներ է դէպի Թեփէզլէն Շզառ(?)։ Հոն հասնելուն անդին բազմութիւն մը ողջուներ է զինքը։ Կայսրը մեկնելէ առաջ կայարանին մէջ իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով քաղաքին բարձրաստիճան անձնաւորութեանց, մասնաւորապէս կրկին և կրկին շնորհակալութիւն յայտներ է քաղաքապետ Տքդ. Սըըդի՛ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեան համար։ Թեփէզլէն Շզառէն, Լայթմէրիցի և Աւսիկի մէջ բնակչաց կողմէ խանդավառ ցոյցեր եղեր են Թագաւոր-կայսեր նկատմամբ։ Լայթմէրիցի քաղաքապետ երեսփոխան Ֆրանքէ և Աւսիկի քաղաքապետ Պ. Օեզոք(?) Ֆրանց Ճոզէֆ կայսեր բարի գալուստ մաղթեր անոր յայտներ են Գերմաններու ալ Թագաւոր-կայսրն ունեցած անխախտ հաւատարմութիւնը, և Պոհեմիոյ Չեխերուն ու Գերմաններուն միջեւ խաղաղութիւն հաստատուելու մասին ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրեր են։ Կայսրն ալ ի պատասխանի բանախօսութիւն մը ընելով մաղթեր է որ խաղաղութիւնը տիրէ համայն Աւստրիոյ բոլոր ժողովուրդներուն միջեւ, և ըսեր է թէ արդէն կառավարութիւնը այս նպատակին շատ հետամուտ ըլլալով, իր յոյսը դրած է բոլոր հայրենասէր տարրերուն աջակցութեանը վրայ։ Երկուշաբթի իրիկուն Ֆրանց-Ճոզէֆ կայսրը Աւսիկէն մեկներ է վարչապետ Քէօրպէրի ընկերակցութեամբ դէպի Վիէննա, խուռն բազմութեան մը ծափահարութեանց մէջ։

ԱՀՌԵԼԻ ՈՃԻՐ ՄԸ

ԿՏՈՐ ԿՏՈՐ ԵՂԱԾ ԿԻՆԸ

Պելժիոյ ոստիկանութիւնը այս օրերս ձերբակալեր է կատաղի ոճրագործ մը, Լէոնար Տըմէյ, որ իր կինը սպաննելէ վերջը կտոր կտոր ըրած և տոպրակներու(?) մէջ դրած էր։ Լէոնար իր ոճիրը սապէս խոստովաներ է հարցաքննիչ դատաւորին առջեւ.—

«17 տարիէ ի վեր ամուսնացած եմ։ Երբեք չէի կրնար համաձայնիլ կնոջս հետ, որ կեանքս անտանելի կը դարձնէր, իր հրամայող, հեստ(?) նկարագրով։ Միշտ կռիւ կ'ընէինք իրարու հետ։ Կինս շատ բարեպաշտ էր, իսկ ես բոլորովին հակառակն էի։ Մեր միջեւ տիրող անհամաձայնութիւնը ծանրացաւ, երբ կինս, հակառակ իմ կամքիս, աղջիկս գիշերօթիկ դպրոց մը դրաւ, որ կրօնաւորներու ձեռքն էր։ Ասկէ զատ կինս ինծի անհրաժեշտ պէտք եղածը չէր տար, և տուն տարած սակս(?) իր պէտքերուն կը գործածէր։ Ինքզինքս անոր ձեռաց ազատելու ճար մը մտածելով, ուրիշ միջոց չգտայ, եթէ ոչ սպաննել զայն։ Երեք շաբաթ առաջ երկու դանակ գնեցի այս նպատակով։ Մէկը խոշոր էր՝ հաց կտրելու յատուկ, իսկ միւսը աւելի պզտիկ, այն դանակներուն նման՝ զորս մսավաճառները կը գործածեն միսը ոսկորէն զատելու համար։ Յարմար առիթ մը կը սպասէի ծրագիրներս գործադրելու համար։ Կիրակի օրը կինս աղջկանս քով գնաց և երեկոյեան ժամը 6½ին վերադարձաւ։ Կռիւ մը ծագեցաւ մէջերնիս մեր զաւկին մասին, կռուեցայ, և զգացի թէ ալ ժամանակը եկած է ինքզինքս կնոջս ձեռքէն ազատելու։ Երկաթի կտոր մը ձեռքս առի և երբ կինս կռնակը ինծի կը դարձնէր, ծոծրակին հարուած մը իջեցուցի։ Ահագին շառաչիւնով մը նման տախտակամածին վրայ ինկաւ։ Այն ատեն պզտիկ դանակը առի և կնոջս վիզը մխեցի. բայց որովհետև տակաւին կը հեծեր, ուրիշ քանի մը հարուածներ ալ իջեցուցի միեւնոյն տեղւոյն վրայ։ Քիչ վերջը ալ չշարժեցաւ. մեռած էր։

«Ամբողջ ժամ մը դիակին դէմ առ դէմ կեցայ, ինքզինքս հարցնելով թէ ի՛նչ պիտի ընեմ։ Ժամը 8ին որոշեցի կնոջս մարմինը մերկացնել։ Արիւնոտ հագուստները ծրար մը ընելով, պայուսակի մը մէջ դրի։ Յետոյ դիակը վերցնելով խոշոր սնտուկի մը մէջ դրի, և կափարիչը գոցեցի։ Յետոյ կինս հանելու անկողին մտայ։ Գիշերը լաւ մը քնացայ։ Հետեւեալ առաւօտ ժամը 4ին ելայ, դիակը սնտուկէն հանեցի և սենեակին մէջտեղը դրի։

«Մեծ դանակը ձեռքը առնելով սկսայ կտրել սրունքները, թեւերը և գլուխը։ Ասիկա ընելէ վերջը բոլոր կտորները երեք տոպրակներու մէջ դրի։ Կափարիչը գոցելէ առաջ ցանեցի մարմնի կտորներուն վրայ։ Յետոյ սկսայ մաքրել տախտակամածը։ Կէսօրէն(?) վերջը գործս թողուցի և գործիս գացի։

«Իրիկունը տուն եկայ և տանեց հանելու պատրաստուեցայ։ Շատ յոգնած էի ուստի քնացայ։ Բունիս մէջ բնաւ հանգիստ չէի։ Քանի մը անգամ արթնցայ։ Երեքշաբթի առաւօտ ժամը 3ու կէսին ելայ։ Դիակին բոլոր կտորները դրած տեղէս առի և սկսայ նախ մանր կտորներու վերածել սրունքները։ Կտրեցի ոսկորները իրարմէ, յետոյ ոտքերը առի, ու ոտքի մասերը։ Ասոնք ըսելէ վերջը, միսը երկայն շերտերու վերածելով և ... ամաններու մէջ դրի։ Երբ ամաններն լեցան, ամէնուն վրայ ալ ... և կափարիչը գոցեցի։ Երբ սրունքներուն միսը ոսկորներէն զատեցի լըմնցայ, սկսայ բազուկներն ալ այնպէս ընելու։ Ձեռքը և նախաբազուկը կտրեցի, մատներուն եղունգները փրցուցի և ձեռքերուն ու բազուկներուն մորթը և միսը քերթեցի։ Այս գործը ամբողջ օր մը տեւեց։ Իրիկունը պատրաստ ելայ։ Կէս գիշեր էր տուն դարձայ։ Այն ատեն պառկեցայ 3ու կէսին ելլելու համար։ Գործս է բոլորովին լմնցած էր։ Միայն իրանս մնացած էր, զոր պիտի կտրէի և տանելու մէջ պիտի դնէի։ Փորը բացի և աղիքները դոյլի մը մէջ դնելու վրայ էի, որպէս զի չուանով չապականին, երբ յանկարծ գլխուս վարմունքին դուռը զարկուեցաւ։

«Ժամ մը վերջը եկան զիս ձերբակալեցին։ Եթէ գործս չընդհատէին, այդ պզտիկ բաներն ալ պիտի պահէի օձիքս։ Ազդու(?)թիւններս ընելով և յետոյ անձնասպան պիտի ըլլայի։ Կիրակի օրուընէ ի վեր բան մը կերած չեմ։ Քանի մը անգամ քիչ մը խմիչք միայն խմեցի, զոր ես պատրաստած էի։»

Հարցաքննութենէն ետքը դատաւորները հիւանդանոց գացեր են, ուր բժիշկները սպաննուած կնոջ մարմնին կտորները որոնց թիւը հարիւրը կ'անցնէր քովէ քով դնելով ամբողջ դիակը կազմեր են։ Բնաւ պակաս մաս չէ գտնուեր, և արդէն ոճրագործը յայտարարած էր թէ երբեք իր զոհէն կտոր մը չէ նետած։ Ցուցարկաւորութիւնը(?) կատարուեր է անցեալ ուրբաթ օրը։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1901 1319 1901

Ծ. Լ.

Օր	ՅՈՒՆԻՍ	Րեպիւլ Էվէլ	Յունիս
6	ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, Պաղք(?)	3	19
Կէսօր 4.32			Կէսօր 4.20

ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1820 յունիս 6/19ին Արմաշու վանքին վերաշինութիւնը կ'աւարտի ջանիւք Արմաշու և Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Գարագոչեան Պօղոս արքեպիսկոպոսի։

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ ջերմաչափեան աստիճանն էր

Կ. Պոլիս	29	Պէյրութ	35	Պետերբուրգ	21
Աղեքսանդր.	-	Բարիզ		Վիեննա	19
Սոֆիա	20	Աթէնք	20	Թրիէսթ(?)	20
Իզմիր	17	Երուսաղէմ	—	Սելանիկ	22

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին և Ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էր նաև Տ. Վահրամ եպս. Մանկունի և քահանայ անդամները։— Խորհրդոյ ատենադպիր(?) Պետրոս Վ. հրաժարական տուած էր իր պաշտօնէն հեռագրաւ։ Ժողովը նկատելով որ յիշեալ վարդապետը արդարեւ ծերացած է և անկարող է այլ եւս չարունակելու իր պաշտօնը, ընդունեց անոր հրաժարականը։ Տեղապահի ընտրութիւնը պիտի կատարուի այսօր Խառն Ժողովոյ մէջ։ —Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ Խնամակալութիւնը յատուկ գրով մը կը յայտնէր թէ՝ Գարեգին քհն., որ Երուսաղէմ ուխտի գացած էր, վերադարձած է և քահանայական իրաւունք կը պահանջէ տեղւոյն միւս քահանաներէն։ Ժողովը նկատողութեան առաւ այդ խնդիրը, և իր բացակայութեան միջոցին համար քահանայից բաժնէն ըրած պահանջքը մերժեց, ընդունելով միայն որ եթէ Զատկի առթիւ իր ծուխերը ուրիշ քահանայի մը յանձնած է, անկէ իր իրաւունքը պահանջէ։— Բաղէշի Կրօնական Ժողովը յայտնելով որ Առաջնորդ Եղիշէ Վ. Պոլիս մեկնելու կը պատրաստուի, խնդրած էր որ յանձնարարուի Եղիշէ Վ.ի որ վիճակին ազգային-եկեղեցական խնդրոց կարգադրութեան համար ժամանակ մը եւս մնայ ի Բաղէշ։ Ժողովը բանաւոր գտաւ մէջ բերուած պատճառները, և որոշեց հեռագրաւ յանձնարարել Եղիշէ Վ.ի ժամանակ մ'եւս մնալ իր վիճակը։— Մուշէն Յովհաննէս Վ. կը յայտնէր թէ՝ Մառնավանք այցելութեան գացած է, և վանուց եկմտական վիճակին վրայ քննութիւն մը կատարելով, տեղեկագրած էր Պատրիարքարան, զոր ժողովը նկատողութեան առնելով, գոհ մնաց անոր ըրած կարգադրութիւններէն։— Մշոյ Ս. Կարապետ վանուց Միաբաններէն Եղիշէ Վ. կը յայտնէր թէ քառասուն տարիէ ի վեր նոյն վանքին մէջ կը մնայ ու կը պաշտօնավարէ. բայց այժմ ո և է պաշտօն չի յանձնուիր իրեն։ Գանգատելով իրեն դէմ եղած այս զրկանաց դէմ, կը խնդրէր որ ուրիշ տեղ մը պաշտօն մը յանձնուի իրեն։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Մշոյ առաջն. Տեղապահ Յովհաննէս Վ.ի, որ Ս. Կարապետի վանուց վանահայր Վարդան Վ.ի հետ համաձայնութեամբ ո և է կարգադրութիւն մը ընէ յիշեալ վարդապետին նկատմամբ։

Ժողովը իր յառաջիկայ նիստին պիտի զբաղի ամուսնական խնդիրներով։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆ եւս գումարուեցաւ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին նաև Տ. Վահրամ եպսկ. Մանկունի, Գրիգոր էֆ. Խաչերեան, Միհրան էֆ. Սէթեան, Ռէթէոս էֆ. Պերպէրեան, Բարթող էֆ. Թէլեան և Միհրան էֆ. Աբիկեան։— Յանձնաժողովը դարձեալ նկատողութեան առաւ որբանոցներու չքաւոր աշակերտներուն մասնումը, և երկար խորհրդակցութիւններ ունենալէ ետք այս մասին։ Յանձնաժողովը Ս. Նախագահին ներկայացուցած մէկ ցուցակէն հասու եղաւ որ որբանոցներէ 8ին շրջանը կ'աւարտի յառաջիկայ դեկտեմբերի վերջը. և որովհետև յանձնաժողովը նախապէս սկզբունք ընդունած էր որբանոցներու փակումէն վերջ որբերուն ամէն մէկին՝ իր սորված արհեստին համեմատ, տալ անոր պէտք եղած գործիքները, կենդանին կամ դրամագլուխը, իրենց ապրուստը կարենալ ճարելու համար, որոշեց յատուկ շրջաբերականաւ մը հրաւիրել փակումը մօտեցած որբանոցներու հոգաբարձութիւնները, տեղեկութիւն տալու յանձնաժողովին թէ՝ իրենց պատասխանատու որբերը ի՛նչ արհեստներ սորված են, քանի՞ տարու են և թէ իրենց սորված արհեստներով ինչ արդիւնքներ ձեռք բերուած են եւն., որպէսզի Յանձնաժողովը հոգայ անոնց համար պէտք եղածը։ Իսկ եթէ գտնուին տղոց մէջ դեռ անչափահասներ, Յանձնաժողովը այդպիսեաց պաշտպանութեան համար կարեւոր կարգադրութիւնը պիտի ընէ։ Շրջանը լըմնցած որբանոցներու ամսական նպաստները պիտի դադրին յանմիջապէս։ Յանձնաժողովը միւս կողմէ նկատելով որ դեռ գաւառներու մէջ կան բաւական թըւով աղքատ որոնք պաշտպանութեան կը կարօտին, որոշեց որբանոցներու փակման միջոցին գաւառային կարեւոր կեդրոններու մէջ պատսպարաններ բանալ, ուր աղքատ կարենան թէ պատսպարուիլ և թէ մէկ մէկ արհեստ սորվիլ։ Այս պատսպարանները այնպիսի կազմակերպութիւն մը պիտի ունենան, որ հոն պիտի կրնան դրսէն աղքատ ալ յաճախել, արհեստ սորվելու համար։ Յառաջիկայ դեկտեմբերի վերջը պայմանաժամը լրացող որբանոցներն են մին ալ Արմաշու Դպրեվանուց որբանոցն է. բայց Յանձնաժողովը նկատելով որ հոն պատսպարուող որբերը խնամելու ուսում մը տանելու նպատակաւ դրուած են և անոնք դպրոցական ծրագրի շրջան մը ունենին բոլորելիք, որ դեռ լրացած չէ, որոշեց չարունակել անոր ամսականը մինչեւ անոնց դպրոցական շրջանի աւարտումը։

—Ս. Պատրիարքը Յանձնաժողովին ծանոյց թէ իր Գուզկունճուգ ըրած այցելութեան առթիւ Տիրան էֆ. Նազարեան և Յակոբ էֆ. Գորեան հաղորդած են թէ կը յանձնեն գաւառի գիւղական մէկ մէկ վարժարանի թոշակը վճարել։ Յանձնաժողովը գոհութեամբ լսեց Ս. Պատրիարքին տուած այս տեղեկութիւնը, և շնորհակալութիւն յայտնեց։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ եպս. Ճէվահիրճեան երէկ Պոյաճիգիւղ Յունաց նոր ընտրեալ Պատրիարք Տ. Իոաքիմի բնակարանը երթալով, բարեգալստեան և շնորհաւորական այցելութիւն տալով մեծ պատուով ընդունուեցաւ։ Տ. Իոաքիմ Գ. Հայ ազգին իրեն նկատմամբ տածած համակրութեան հաւաստիքը արդէն իսկ իր առաջին պաշտօնավարութեան միջոցին տեսած և այս անգամ եւս թէ՝ Այնոզէզ(?) եղած միջոցին և թէ Պոլիս նոյն համակրական արտայայտութեանց հանդիպած ըլլալով մեծ գոհունակութիւնն ու շնորհակալութիւնն յայտնեց Փոխանորդ Սրբազանին, որ շատ լաւ կերպով ներկայացուց ազգին համակրական զգացումները և բարեմաղթութիւնները ըրաւ Ն. Սրբութեան նկատմամբ։

ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ դպրեվանքի բաժնարդին(?) վերատեսուչը, նախընթաց իրիկուն Պոլիս հասաւ, վանքին վերաբերեալ գործերու կարգադրութեան համար և յառաջիկայ ուրբաթ կը վերադառնայ իր պաշտօնատեղին։

ԲԵՐԱՅԻ աղջկանց արհեստանոցի սանուհիներէն երեքը երէկ Խմբագրատուն գալով, իրենց բոլոր ընկերուհիներուն կողմէ նամակ մը յանձնեցին մեզի, որով դիտել կուտան թէ արհեստանոցի նկատմամբ կարգ մը դիտողութիւններ կարդալով «շատ վշտացած են», և թէ կը մերժեն լրագրութիւնը որ փոխանակ խրախուսիչ և քաջալերիչ միջոցներ գործածելու, ընդհակառակն «միջոցներ կը խորհուին սպառնացնելու վարժարանին վրայ»։ Բայց ո՞րոնք են արդեօք այդ միջոցները խորհողները. եթէ դիտողութիւն ընողները մէկը մեր Թերթն է, կարծենք թէ իր հրատարակութիւններովը այդ վարժարանին վերաբերեալ գլխաւոր անձնաւորներէն մէկը դարձեալ մեր Թերթը եղած է։ Ի՞նչ պատճառ կայ ուրեմն հիմայ հակառակը դրելու։ Բայց թէ՝ ասկէ առաջ այդ նիւթին վրայ գրուածներուն և թէ այս՝ անգամ մեր ըրած դիտողութեան ոգին ըմբռնելու համար, աւելի զարգացում և աւելի մտադրութիւն կը պահանջուի, քան որ կը պակսի դեռ արհեստանոցի աշակերտուհիներուն։ Նոյն օրիորդները յայտարարեցին թէ 20-25 աղջիկներ Գում-Գափուէն, Պէշիկթաշէն, Սկիւտարէն եւն. կը յաճախեն այդ վարժարանը և «չորս ամսուան մէջ բաւական օգտուած են ձեռագործի, մանաւանդ կարի և ձեւագիտութեան ճիւղին մէջ»։ Նաեւ «Հեռաւոր տեղերէ տիկիններ և Օրիորդներ կուգան մասնաւոր դասեր առնելու»։ Ասոնք բաւական գոհացուցիչ տեղեկութիւններ են։ Ասկէ զատ նոյն Օրիորդներուն հաղորդութենէ և իմացանք թէ այս օրերս դա-

սեր ալ պիտի աւանդուին եղեր որովհետեւ 4 ամսէ ի վեր միայն կարով ու ձեռով կը պարապին այդ օրիորդները։ Երբ կը տեսնենք որ աղջկանց արհեստանոցը բարեկարգելու համար ջանքեր կ'ըլլան, ուրախութեամբ կը դիտենք և կը նշանակենք, բայց մեր բաղձանքը այն է որ աւելի կատարեալ և աւելի գոհացուցիչ վիճակի մէջ դրուի այդ կարեւոր հաստատութիւնը, առաջ թէ ոչ մեր արհեստանոցի սանուհիները վստահ թող ըլլան թէ՝ չկայ մէկը ազգին մէջ որ այդ հաստատութեան վարկը խախտելով կամ փայլը նսեմացնելով փակելու դատապարտել ուզէ։ Ատոնք թեթեւ մտածութեան արդիւնքներ են և մենք կը փափաքինք որ մեր նորահաս Օրիորդները լրջօրէն մտածեն և իրենց կարգադասները լաւ հասկնան։ ուրախ ենք որ մեզի կը հրաւիրեն այցելել արհեստանոցը և իբր փորձ մէկ քանի գործեր յանձնարարել, տեսնելու և համոզուելու համար իրենց յաջողակութեան վրայ, բայց բնաւ չենք ներեր իրենց երբ կ'ուսինք որ «տղայ» կ'ախին լուտանքներ տեղալ մեզի, որովհետեւ եղած դիտողութիւնները նոյն հաստատութեան բարեկամ անձերու գրչէն ելած են և լռանք ըլլալու հանգամանքէն հեռի են բոլորովին։

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՅԷՆ գրուած նամակ մը կ'իմանանք թէ՝ յունիս 3ի կիրակի գիշեր տեղւոյն Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Եպս. Ցովակիմեանի եպիսկոպոսութեամբ Տիար Ցակոբոս Ցովակիմեանի ընդ. Օր. Զարուհի Հելվաճեանի Պսակադրութեան հանդէսը տեղի ունեցեր է տեղւոյն Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ ի ներկայութեան հոծ բազմութեան եւ ի մասնաւորի Ասքանազեանի ընտանեաց որոնց Գործադիր ժողովոյ ատենապետ է, և ուսուցչական խումբին։ Տիար Ցակոբոս քաղաքին Ազգ. երկսեռ վարժարանաց մէջ պաշտօնավարած է մօտ տասը տարիներ և օգտակար հանդիսացած է, մանաւանդ մաթեմաթիքի ճիւղին մէջ։ Դպրեվանուց Վանահայր Տ. Եղիշէ Եպիսկ. Դուրեան՝ որ Պոլիս գալու համար Իզմիտ իջած էր, ներկայ գտնուեր է Պսակին, զոր օրհներ է Ս. Առաջնորդ Հայրը և Տ. Եղիշէ Եպս. մէկ ժամու չափ գեղեցիկ քարոզ մը խօսեր է, իբրեւ նիւթ ունենալով Պսակը, եւ բացատրեր է թէ՝ «Մեր նախնիք ի՛նչ կերպով կ'ըմբռնէին Պսակը, ու մենք հիմակ ինչպէ՞ս կ'ըմբռնենք զայն եւն.»։

Քարոզէն և Պսակադրէն վերջ, ժողովրդեան ստուար բազմութեան մը երգեցողութեամբ գեղի տուն ուղղուեր է ուր պատուասիրութիւններ եղեր են։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

18 Ցունիս 1901

Ֆրանսական 3% փոխառութ.	100.17
Ռէժի	317
Գոնսոլիտ	25.45
Երկաթուղի	112.50
Պանք Օթոման	550.
Թրանսվալ	89.25

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ

(այս առաւօտ)

ՊԱՇՏՕՆ.— Պոլսոյ (Այոլն) գաւառական օգնական անուանեցաւ Էնկիւրիի նահանգին Թղթակցութեանց դիւանի մելտէզիմներէն Մակարեան Գրիգոր էֆ.։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Պոլսոյ աստիճան արուեցաւ Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղին անդամ Խանքօ էֆ.ին։

ՇՔԱՆՇԱՆ.—Լիյաքաթի ոսկի շքադրամ արուեցաւ կայս. նուագածուաց խումբէն հազարապետ Պէյթիան էֆ.ին։

Տ. ԽՈՐԷՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ կ. Պոլիս հասնիլը երէկ տառու գրած էինք։ Բէյքէ յոգնեալ Այ Ստեփանոս հասնելուն տեղապահ Տ. Նաթանայէլ յոգնած հրթալով բարի գալուստ մաղթեց նորընտիր Պատրիարքին, որ հետեւեալ կարճ բանախօսութիւնը ըրաւ։

—«Եղբարք ի Քրիստոս և պարոնայք երեսփոխ. ազգիս։ 12 տարի առաջ կամքովս Այնորոզի Ս. Լեռը քաշուած ըլլալով, դիտաւորութիւն ունէի իմ վերջին օրերս հոն անցընելու։ Այդ 12 տարիներուն մէջ միշտ աղօթեցի Աստուծոյ մեր եկեղեցիին և ազգին համար։ Սակայն եկեղեցիին և ազգին ձայնը այս անգամ նորէն զիս Պատրիարքութեան կը կոչէ։ Թէեւ մարմնական զօրութիւնս կը պակսի ինծի, սակայն համակերպեցայ եկեղեցւոյն ժողովրդին կամքին և Աստուծոյ կամքին։ Եթէ կըկարծէք թէ բան մը պիտի կարենամ ընել, կը սխալիք, որովհետեւ առանց ձեր գործակցութեան բան մը չեմ կրնար ընել։ Միշտ պիտի ապաւինիմ, սակայն կը խնդրեմ ձեզմէ որ օգնէք ինծի։ Մեր պարտականութիւնն է միշտ յարգել կառավարութեան իրաւունքները և մաղթանքներ ընել մեր Վեհափառին՝ Վեհ. Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Խանի թանկագին կենաց համար»։ Այս բանախօսութենէն ետքը Տ. Նաթանայէլ Ն. Սրբազնութեան ներկայացուց ներկայ մեծապատիւները, Մեծ-Լօղոթէթը և միւս անձնաւորութիւնները։ Ամէնքն ալ յարգանօք համբուրեցին անոր ձեռքը։ Բէյքէ յոգնեալը համար շարունակելով Պէշիկթաշի առջեւէն անցած ատեն Տ. Խորէն Պատրիարքը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին կենաց համար, և իրեն ձայնակցեցան ներկաները «Ամէն»ներով։ Պոյաճըգիւղի մէջ Ն. Սրբութիւնը խանդավառ ընդունելութիւն մը գտաւ։

—Տ. Խորէն Պատրիարքը Այնորոզէն հեռանալ հեռագիրը ուղղած է Դատական նախարար Բարձր. Ապտիւր Րահման փաշային, ի պատասխան անոր ղրկած շնորհաւորական հեռագրին.— «Բարձրապատիւ Տէր։ Խորին յուզումով լցուած յասս Վեհ. Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Խանի կայս. Գահոյից կը մատուցանեմ իմ երախտագիտութեանս, հաւատարմութեանս և յարգանացս հաւաստիքը, և ինչպէս շատ երջանիկ կը զգամ Ն. Կ. Վեհափառութեան կայս. Մակածին տակ կրօնական պաշտօններ կատարելու կոչուելուս համար։ Ամէն»։

—Տ. Խորէն Պատրիարքը մայրաքաղաքս առաջնորդելու պաշտօն ունեցող պատուիրակութեան Այնորոզ հասնելուն պարագաները վերայիշած էինք։ Այնորոզէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ՝ պատուիրակութիւնը ցամաք ելեր է Այնորոզի մեծ նաւամատոյցը, որ դալարիներով և դրօշակներով զարդարուած էր։ Պատուիրակութիւնը ուղղակի մայր եկեղեցին գացեր է, ուր մեծ դանէն ներս մտեր է Ն. Սրբութիւնը։ Պատուիրակները իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնելէ ետքը, Պատրիարքը մաղթանքներ ըրեր է Վեհ. Սուլթանին կենաց համար։ Ցաջորդ օրը Տ. Խորէն իր հետեւորդներուն հետ ճամբայ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։ Բաժանումը շատ յուզիչ եղեր է։ Շատ մը կրօնաւորներ լացեր են Պատրիարքէն բաժնուած ատեննին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ կառավարութիւնը տասնօրեայ քարանթինա հաստատած է Եգիպտոսէն բոլոր եկողներուն դէմ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանիս աշակերտներ ըսելով թէ Հալէպի մէջ կարգ մը անձեր առանց վկայագրի բժշկութիւն, դեղագործութիւն և դեղավաճառութիւն կ'ընեն, հարկ եղած տեղերը հրահանգներ ղրկելով ծանուցած է անոնց դէմ օրինական միջոցները ձեռք պիտի առնուին։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆԸ.— Մայրաքաղաքիս պարսկական դեսպան անուանուած է Բեղգրադուրկի դեսպան Իշխան Միրզա Րիզա խան, որուն յաջորդած է Պերլինի պարսկական դեսպան Միրզա Րիզա խան Էմիր Թումանը։

—Կ. Պոլսոյ նախորդ դեսպան Միրզա Մոհսին խան, ինչպէս գրած էինք, Պարսկաստանի էն կարեւոր նահանգներէն մէկուն՝ Քիրմանի կուսակալ կարգուած է։

—Կ. Պոլսոյ պարսկական ընդհ. հիւպատոս Միրզա Իսմայիլ խան, Ա. քարտուղար Միրզա Հաքքի Մէհտի խան և Պ. Վան Բոմբ Քիրմանի նահանգէն մէջ բարձր պաշտօններու կոչուած են։

—Ցեռէզոլայի պարսկական հիւպատոս Հաճի Հալիմ խան Դամասկոսի ընդհ. հիւպատոս կարգուած է։

—Մայրաքաղաքիս պարսկական ընդհ. հիւպատոս անուանուած է Դամասկոսի ընդհ. հիւպատոս Միրզա Ճաֆեր Գուլի խան։

—Պարսկական դեսպանատան Ա. քարտուղար Զօր. Միրզա Ցովհաննէս խան խնդրած է Եւրոպայի պարսկական դեսպանատուներէն մէկուն մէջ պաշտօնի կոչուիլ։

ԽԱՆԵԱՑԷՆ յունիս 2 թուականով կը գրեն թէ Զավոլլաթի Օրխան, Սելիմ, Խալիլ Սոլօ, Նոտէպէրօ Տովաւա, Տանիէլ, Թուրէ, Մէմմոշ, Րէսուլ Քեօթէնէ, Վէհիպ Ալէքօ և Տանիէլ Սոլօ անուն աւազակները, որոնք ոճրագործութեամբ, մարդասպանութեամբ և աւազակութեամբ ամբաստանուած էին, վերջերս ձերբակալուեր են իրենց եաւէէն զինուած կայս. զինուորներու կողմէ։

ՄԽԱԽՈՏԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ.—Հանր. Պարտուց վարչութեան խնդրանօք, որուն նիւթ տուած է նաեւ Նիւթական նախարարութիւնը, Մեծ Եպարքոսութեան կողմէ հրամաններ արուած են, որպէս զի Պարսկական կառավարութեան կողմէ Օսմ. ծխախոտներու Պարսկաստան մուտքը արգիլուելէն յառաջ եկած խնդիրը կարգադրուի։ Այս մասին մէկ քանի վաճառականներ խնդիր ըրած էին ձեռնհաս պաշտօնատան։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը հեռագրեն թէ՝ անցեալ շաբթուան մէջ ժանտախտ 10 դէպքեր պատահեր են հոն։

ԱՆՋՐՊԵՑ ՏՆՈՂՔՆԵՐ.— Բերայի մէջ մարդուն մէկը ապակիէ խաղալիկ մը տուեր է իր փոքրիկ աղջկան ձեռքը, որ զայն բերնին առնելով կոտրեր և մէկ քանի փշուրներ կլլեր է։ Պահ մը ետքը անհանգիստ նշաններ ցոյց տալով աղջկանը մեռեր է։ Ուրիշ տուն մըն ալ մայր մը իր 18 ամսուան փոքր աղջիկը պատուհանին առջեւ ձգելով խոհանոց իջեր է։ Պահ մը ետքը վեր ելլելուն տեսեր է թէ հեզ փոքրիկը վանդակ չգտնուելուն հետեւանօք փողոց գլորեր և գանկը ջախջախուեր է։ Ծնողները պարտին միշտ հսկել իրենց փոքրիկներուն վրայ, իրենց աչքին առջեւ ունենալով այսօրինակ արկածներ։

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ԱՌԱՋԱՐԿ ՄԸ.—Նէմլիզատէ Թահսին փաշայի կողմէ Իզմիրէն Բարատ Թրամուէյի գծի մը շինութեան համար խնդրուած արտօնութեան վերաբերմամբ Թագ. Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան կողմէ քննուելով, մերժողական պատասխան տրուած է Թահսին փաշային։ Այս պատասխանը տրուած է, որովհետեւ եթէ այդ գիծը շինուի Իզմիր-Գասապա երկաթուղիի ընկերութիւնը պիտի վնասէ տարին 6000 ոսկիի մօտ գումար մը, և զանի որ երկաթուղւոյ այդ գիծը երաշխաւորեալ է, հետեւաբար տարբ երեսէն նոյն իսկ կառավարութիւնն ալ վնաս պիտի ընէ։

ՔՈՆԻԱՅԻ կուսակալ Ֆէրիտ փաշա, որ քննական պտոյտի ելած էր, Նիկտէ գաւառակին զանազան կողմերը այցելելով ետ դարձեր է։ Կուսակալ փաշան հոն ալ հանրօգուտ շինութեանց և եկամուտներու գործառնութիւնները կարգի դնելէ ետքը Գարաբունար և անկէ Քոնիա պիտի երթայ։

—Էրէյլիի և շրջականներուն մէջ վերջերս 48 ժամ շարունակ տեղացող անձրեւները թէեւ արտերուն քիչ մը վնասած են, սակայն այս տարի հունձքը բաւական առատ է։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ նահանգին ելմտական սնտուկին Օսմ. Պանքայի հետ ունեցած ընթացիկ հաշիւին մէջ 82958 ղրշ.ի բաց մը տեսնուած ըլլալով, տեղւոյն ելմտական քննիչէն, խառնէի ժողովին երկու անդամներէն և մէկ քանի քարտուղարներէ կազմըւած յանձնաժողով մը քննութիւն կատարեր և հաստատեր է թէ այդ բացէն զատ 28000 ղրշ.ի ալ զեղծում մը գործուած է։ Ձեռնհաս պաշտօնատունը այս պարագաները նկատողութեան առնելով անմիջապէս պաշտօնէից ըրեր է այդ սնտուկին արկղակալը։ Քննութիւնները կը շարունակուին։

ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ կը գրեն թէ տեղւոյս անձրեւներէն գոյացած հեղեղները ասկէ 5 օր առաջ քաղաքէն կէս ժամ հեռու Զայըրլար տեղն Անատոլուի երկաթուղւոյ գիծին 150 մետր տեղը աւերեր են։ Ճարտարագէտներու փութաջանութեան և հասարակութեան երթեւեկութեան գործը դժուարացեր է։ Անատոլուի երկաթուղւոյ ընկերութիւնը բազմաթիւ գործաւորներ ղրկեր է այդ տեղը, աւրուած գծին նորոգութիւնները կատարելու համար։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Եւէն Զատէ Մօնպէրը երկաթեղինաց վաճառական Մելքոնեան էֆ. Տամատեան կիրակի օրը Մաքրիգիւղի մէջ ինքզինքը ծովը նետելով անձնասպան եղեր է։ Տամատեան էֆ.ի մարմինը աւելի օրը ծովէն հանուելով Մաքրիգիւղի եկեղեցին փոխադրուեր է։ Անձնասպանը 45 50 տարեկան պատուաւոր մըն էր, որ բաւական տարիներէ ի վեր հրապարակին վրայ վաճառականութեամբ կը զբաղէր։ Կ'ըսուի թէ ժամանակէ մը ի վեր իր գործերուն ձախորդութիւնէն յուսահատ անձնասպան եղած է։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ զաչուած մասնաւոր հեռագիր մը նշելով, վերջերս անընդհատ 36 ժամ տեղացող անձրեւներէն բաւական հեղեղներ գոյացեր և մէկ քանի տեղեր ողողուեր են։ Բայասէն անցնող Գարաաէրէ գետակը և ուրիշ մէկ քանի գետակներ յորդելով իրենց վրայ գտնուող կամուրջներ տարեր են, որով անցուդարձը անկարելի է եղեր պահ մը։ Տեղական իշխանութիւնները անմիջապէս Տէյէ-Չայ գետին վրայ առժամեայ կամուրջ մը ձգել տուեր են։ Ազիզլի գետակին եզերքը փայտ կոտրելու զբաղող մարդ մը հոսանքէն քշուելով խեղդուեր է։ Մէկ քանի կալեր և երկու տուն ջուրերէն քշուեր են։ Պատահած վնասներուն որքանութիւնը յայտնի չէ։

ՍԱՍՏԻԿ ԱՆՁՐԵՒ ՄԸ տեղալ սկսաւ երէկ կէսօրին մայրաքաղաքիս մէկ քանի թաղերուն մէջ, այնպէս որ պահ մը փողոցներուն մէջ հեղեղներ գոյանալով անցուդարձը անկարելի եղաւ։ Բ. Դրան պարտէզին երկու կողմերը այնքան խոշոր հեղեղներ գոյացան որ, պահ մը փողոցին մէկ կողմէն միւսը անցնիլ անկարելի եղաւ։ Վերին Վոսփորի մէջ մէկ քանի տեղեր ալ ընդհանրական բնաւ անձրեւ չէ եկեր։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 17 յունիս.—Լորտ Քրանպորն՝ Շանկայի մէջ Գերման պահապան զօրքեր պահելու մասին Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարեց թէ Անգլիա Գերմանիայէն ո և է զեկոյց ստացած չէ Շանկայի մէջ յանկանոնապէս Գերման զօրք մնալուն մասին։ Լորտ Քրանպորն յարեց նաեւ թէ Չինաստան գտնուող դաշնակից զօրաց հրամանատարները հարկ համարած են որ Բեքինի դեսպանատունը պահպանող զօրքերէն զատ 6000 զինուոր ալ մնայ Հիւսիսային Չինաստանի մէջ։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Օ'Քէլլի հարցուց թէ Շանկայի մէջ միայն կերպով գերմանական զօրք գտնուիլը համաձա՞յն է Անգլօ-գերման դաշնագրին, և եթէ ոչ, Անգլիա պիտի հրաւիրէ՞ Գերմանիան՝ իր զօրքերը քաշելու։ Լորտ Քրանպորն պատասխանեց թէ Անգլօ-գերման դաշնագիրը ո և է վերաբերութիւն չունի ուղղուած հարցումին հետ. որովհետեւ կը տրամադրէ.—1. Առեւտուրի ազատութիւն ամէն ազգերու համար Չինական ծովեզերքներուն և գետերուն վրայ, և 2. Չինու հողային ամբողջութեան պահպանութիւնը։

ԲՐԻՒՍԵԼ.—Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ՝ Գերմանական և Հոլանտական կառավարութիւնները հաւաքական ծանուցագիր մը պիտի ուղղեն Անգլիոյ, բողոքելով այն ընթացքին դէմ որուն ենթակայ կ'ըլլան Հարաւ. Աֆրիկէի Հոլանտական երկաթուղիի ընկերութեան բաժնետէրերը։

ԲԵՔԻՆ.—Դաշնակից տէրութիւնները Չինական տուգանքի վճարումը՝ պայմանաժամով մաքսային դրութեան համաձայն կատարել որոշեցին։

—Բաօ Թինկ-Ֆուի երկաթուղւոյ անօթենը հրահանգ ստացաւ 3000 Չինական զօրք փոխադրել Բեքին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Հիւզնէր անունով Հրէայի որ Քրիստոնեայ աղջիկ մը սպաննած ըլլալուն համար մահուան դատապարտուած էր, ներման արժանանալով, մահու պատիժը մշտնջենական բանտարկութեան փոխուեր է, կ'ըսէ Բիզէքէն հեռագիր մը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Անգլ. հզօր տորմիղ մը 39 մարտանաւերէ բաղկացած, այժմ Մալաքայի առջեւ կը գտնուի։ Կ'ըսուի թէ տարկոյ Մարոքի խնդրոյն կը վերաբերի։

ԲԱՐԻԶ.—Մեծակոյտը ընդունեց ընկերակցութեանց օրինագծին այն յօդուածը որ գոյքերու վարչութեան կը պատկանի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երեսփ. Ժողովին մէջ Արտաքին գործոց խորհրդական Լորտ Քրանպորն յայտարարեց թէ Սպանիա ո և է գիտաւորութիւն չէ ըրած Ճիպրալթարի նաւային շինութեանց դէմ։ Գանձային նախարար Պ. Պալֆուր յարեց թէ կառավարութեան կողմէ ո և է առաջարկ չէ եղած Ճիպրալթարի Սպանիական ծովեզերքները գնելու, և թէ կառավարութիւնը այդպիսի դիտաւորութիւն չունի։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 18 յունիս.— Բեքինէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Չինական տուգանքի խնդիրը վերջնապէս կարգադրուած է դեսպաններուն և Չինական լիազօրներուն միջեւ։ Ծարոն յաւելուածական պարտաթուղթեր պիտի ստանայ։

—Բոլոր դաշնակից զօրքերը՝ բացի Չինաստանի Միալիքներէն, սեպտեմբերէն յառաջ պիտի մեկնին անկէ։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր ժամը 7ին միջոցին Զէնկէլ գիւղի կողմը հրդեհ ծագած է, որուն մանրամասն տեղեկութիւնք ստացած չենք, վասն զի լրագրիս տպուելուն ժամանակը անցած էր։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԳՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		26.38 1/2
Երէկուան բարձր գինը		27.00
Երէկուան վար գինը		25.38 1/2

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	110.75
Երէկուան բարձր գինը		111.75
» վար »		110.75
Ռէժի	Լ. Օ.	14.—
Թիւնէլոյ բաժնեթուղթ		6.05
» պարտաթուղթ		473
» ժուիսանս	Ֆր.	1.80
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	4.05
Բրիօրիթէ Թիւրք		—.—
Թրանսվալ	Ֆր.	87.
Քարտ		462.
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		262.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէճիտիէ արծաթ	Ղ.	108.07
Մէթալիք		102.
Անգլիական ոսկի		110.
Ֆրանսական ոսկի		87.20
Քրիմէն		51.08
Բօլ		91.
Րուպլի Թղթադրամ		8.65
Լոնտոն 3 ամիս		109.25
Բարիզ		23.

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

	ԼՈՆՏՈՆ, 17 Ցունիս	ԲԱՐԻԶ, 17 Ցունիս
	Անգլիական	Ֆրանսական
Անգլ. գոնս.	93.75	100.40
Օս. գոն. սէռ. B.	50.	
» » » C.	27.50	
		25.15
» » » D.	24.56	25.20
Պանք Օթոմ.	12.06	550.—
Թրանսվալ	3.56	89.
Եգիպտական		105.75
Օսմ. Ռէժի		318.
Բրիօրիթէ		497.
Օսմ. Մաքսատուն		522.
Օսմանիէ		456.
Գրէտի Լիոնէ		10.04
Իտալական		78.60
Սպանիական		72.45

"ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ"Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Կը տպուին ամէն տեսակ Ֆրանսերէն, Հայերէն և Տաճկերէն գիրքեր, տետրակներ, մահազդներ, նամակի գլուխներ, և կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաւօտները ելլելուն համար։

ՆՄՈՅՇ ՄԸ

ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԱԶԳԱՅՆՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ

Տեղւոյս ազգայինները որ հազիւ 350 տուներէ կը բաղկանան, իրարու խօսք չեն հասկնար. որովհետեւ ատոնք այլեւայլ գաւառներէ հոս գաղթած ժողովուրդ մը ըլլալով, ինչպէս իրենց բարքերուն, նոյնպէս և կարծեաց մէջ կը տիրապետէ խոշոր տարբերութիւն մը. ասիկա պատճառ կ'ըլլայ Ազգ. եկեղեցական ու կրթական գործերուն յետադիմութեան։ Ս. [illegible] վարժարանը տարի մը փակուած էր աշխատաւոր վարժապետներ չունենալուն համար, իսկ հիմա աւելի խեղճ է վիճակը, [illegible] դասատուներ ունենալուն համար. այնպէս որ բազմաթիւ աշակերտ նոյն վարժարանէն ելլելով օտար վարժարանները կը յաճախեն հետզհետէ։ Տեղացի ազգայնոց մեծէն մինչեւ պզտիկը ջերմապէս կը փափաքին Թաղական կամ հոգաբարձու ընտրուիլ դպրոցի վիճակը բարւոքելու համար անշուշտ, սակայն երբ անգամ մը յաջողին այդ պաշտօնը ձեռք անցընել, ալ այնուհետեւ դպրոցին դանէն ալ չեն անցնիր։ Տարին չորս եղանակներուն մէջ Թաղական կամ հոգաբարձու մարմիններու նորոգութիւն կ'ըլլայ։ Ասոնք ընտրուածները երբ տեղի ունենան անշուշտ պաշտօնական կարծիքներ կը յայտնուին [illegible] կը տրուին։ Սակայն [illegible] լմննալէ ետքը ամէն մարդ իր հաճոյքին համաձայն գործելէ չի քաշուիր. որովհետեւ աւելի դիւրին է կատուն մակէն հեռացնել քան տեղւոյս ազգայնոց կարծիքները իրարու հետ համաձայնեցնել։

˙. Տեղւոյս Առաջնորդը բարի և խոհեմ մարդ մըն է, բայց այս խոհեմութիւնը չափազանցութեան տարած ըլլալուն համար շատեր ուզածնին կատարածնին ունենալ հանրային շահերու մասին անոր ունեցած նախաձեռնութեան վրայ։ Այս կասկածը հաստատելու հանգամանքը ունի աս իրողութիւնը որ միաձայնութեամբ և վարդապետին հաւանութեամբ վարժարանէն հանուած աւագ ուսուցիչ մը վարժարան կ'ընդունուի դարձեալ վարդապետին հաւանութեամբ,—որովհետեւ հետաքրքրական պարագայի [illegible] ցուցուցեր է այդ վարժապետը— և անոր յանցանքին ի փոխարէն բաւական կը համարի երկու ամսականէն զրկել զինքը։ «Եթէ յանցանք չունէր ինչպէս կ'ըլլայ որ երկու ամսականէն կը զրկեն, իսկ եթէ յանցանք ունէր ինչո՞ւ կ'ընդունուի» կ'ըսէ պարզամիտ ժողովուրդը, որ այս իրողութիւնը տեսնելով ուրիշ բան չըներ, եթէ ոչ վարժապետէն հանել զաւակը եւ օտար վարժարան զրկել։

Տեղացի Հայր Սուրբը այս օրերս «99 մոլորեալ ոչխարները լաւ թողլով մէկ մոլորեալը փնտռելու ելլող» հովիւին պէս մեր եկեղեցական ու կրթական գործերը բոլորովին երեսի վրայ թողլով մեկնեցաւ Վիճակները։ Քանի մը հոգիներէ բաղկացեալ գաւառական ժողով մը կազմեց, սակայն դժբաղդաբար այդ ժողովը զբաղեցաւ վարժարանէն արտաքսուած դասատու մը վերստին ընդունելու կամ չընդունելու վրայ, և ի վերջոյ Քաղաք. Ժողով մըն ալ կազմեց, որ թէեւ Կեդր. Վարչութենէն չվաւերացաւ, բայց կը գործէ անիկա ինչպէս որ կ'ուզէ։

˙. Հոս քանի մը հոգիներ իրենց «քէյֆ»ին համար մօտակայ գաւառներէն քահանայ պսպղեն։ Քահանան ալ առանց Կեդր. Վարչութենէն հրաման ստանալու կ'ելլէ կուգայ։ Այսօր քանի մը բարեկամներու հետ տեսնուեցայ, վաղը հաս մըն ալ անոնք պիտի պսպղեն եղեր, որովհետեւ այս տեղիններէն ձանձրացեր են։

˙. Ընթերցասիրութեան փափագը շատ քիչ տարածուած է Էնկիւրիի ազգայնոց մէջ։ Ընկերական կեանք ըսուածը գոյութիւն չունի հոս։ Ամառները ամէն մարդ իր այգին կ'երթայ, հետեւաբար յուլիս և օգոստ. ամիսներուն վարժարան, վարդապետ խնդիր չըլլար։

˙. Տեղւոյս ազգային վարժարանի ուսուցիչները բոլոր սրտիւ կը փափաքին մէյմէկ թերթի թղթակից ըլլալ յուսալով որ շնորհիւ այդ պաշտօնին իրենց գործած [illegible] ինքզինքնին պաշտպանել, գրելով իրենց թղթակիցը եղած թերթին թէ՝ «Ես ձեր թերթին թղթակիցը ըլլալուս համար ժամանակի շատերու նախանձը կ'առաջէր եմ, հիմայ ալ անոնք ինծի վնասներ ընելու կը յոգնին»։ Սակայն չարդ այդ դասատուներուն անցքը միայն յաջողած է Աչեւտէրի թղթակիցն ըլլալ, որուն մասին 22 թիւ. թերթին Ազգ.

լուրջօրուն մէջ չորրորդէն կը յորջորջեր իր մասին քաղաքիս Ազգ. Բաց. Թաղական ժողովներու քննութեամբ հաստատուած և հրապարակուած ճշմարտութիւնը։ Սակայն ինչպէս վերը յիշեցի, շնորհիւ բարեկիր անզուգական պաշտպանութեան, նոյն տեղ ուսուցիչը կը պաշտօնավարէ դարձեալ դպրոցին մէջ, ուր մասին Թաղականութիւնը գանգատագիր մը պիտի ղրկէ, կ՚ըսուի, կրթական վերին մարմնոյն։

Ենկիւրի Ծ.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ-ԴԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Մուրհակների 100էն 5 Օսմ. փոխառութեան պարտաթղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ՝ նոյն պարտաթղթերուն թիւ 18 կտրօնները, որոնք իրենց պայմանաժամը լրացուցած են 1895 յուլիսին, եթէ մինչեւ 1901 յունիս 30/ յուլիս 13 չներկայացուին վաճառելու համար, չնչուած պիտի համարուին։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս, 1/14 յունիս 1901 8—3

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԴԵՐՁԱԿ ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Այս անգամ հաստատուած է Պոլիս Մեծ Շուկան Թէրզի Պազի փողոցին մէջ թիւ 14 ՂԱՑՐԷԹ անուն խանութը, ուր իր արդէն փորձուած հարազատութեամբ ամէն հասակի մարդոց համար հաչակաւոր զգեստներ կը պատրաստէ աժան գիներով։ Դիմողները գոհ կը մնան։ 3—1

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլիս, Սուլթան Համամ, Թոփալեան խան

Թոփալեան խանի յիշեալ մեծ վաճառատունը, որ հանդերձեղինաց վաճառատուներուն էն հինը և էն նշանաւորն եղած է, բնաւ իր անունն և տեղը փոխած չէ, և իր տէրը Գ. Երմէնեան վաճառական գործառնութեանց մէջ ա՛լ աւելի կանոնաւորութիւն մտցուցած է։

Կը ծանուցուի յաճախորդներուն թէ Թոփալեան խանի շրջակաները զանազան անուններով և վերջերս բացուած հանդերձեղինաց վաճառատուները Գ. Երմէնեան և Ընկ. վաճառատուներուն հետ ո և է յարաբերութիւն և կապակցութիւն չունին։ Հետեւաբար յաճախորդները կը հրաւիրուին գիտել Թոփալեան խանի վաճառատունը։

ԻՖԱԳԱԹԻ ՋՈՒՐԸ

Տրապիզոնէն մէկ ժամ հեռու գտնուած Գիւմիւշ գիւղին Իֆագաթ կոչուած աղէկեն բղխող հանքային ջուրը, որ ամէն կողմի օգտակար յատկութիւններ կը պարունակէ, մայրաքաղաքիս մէջ և Թուրքիոյ ամէն կողմերը ծախու հանուած է։ Այս ջուրը գործածողները կը վկայեն թէ ըստամոքսի, թոքերու և լեարդի հիւանդութեանց համար շատ ազդեցիկ և օգտակար է։ Իֆագաթի ջուրը Եւրոպայէն բերուած հանքային կարգ մը ջուրերէն գերազանց է։ Բժշկական վարժարաններն մէջ այդ ջուրը տարրալուծուելով հաստատուած է որ վերոյիշեալ հիւանդութիւններէն զատ, իր մէջ ըստ բաւականին ծծումբ պարունակելուն համար, մորթի հիւանդութեանց վրայ ալ մեծ ազդեցութիւն ունի։ Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն մէջ։ 10—3

Վ. Մ. Թ. ՀԻՆԴԼԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Եւրոպայէ վերադարձած ըլլալով, իր կեդրոնական գործատունը հաստատած է Բերա, Մեծ-Փողոց, Սիթէ տ՚Ալէբ թիւ 3 աղարթմանը, ուր հիւանդ կ՚ընդունի ամէն օր ժամը $4\frac{1}{2}$-11 (Ը. Թ.)։ Գչ. Եչ. և Շբ. առաւօտները մինչեւ ժամը 4 կը գտնուի ի Գում-Գափու Ջարիֆեան դեղարանը, Իսկ Բչ. Դչ. և Ուր. առաւօտները, ըստ սովորականին, Սկիւտար, Իճատիյէ, Սէթ-Պաշի փողոց թիւ 2։

Մանօթ.—Եչ. առաւօտները Գում-Գափուի մէջ դարմանաց ձրի։ 20—13

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

NORTH BRITISH & MERCANTILE
ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1800ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	14,409,089.10.1	» »
1899ի հասոյթը	3,073,226.13.11	» »

NORTHERN INSURANCE COMP.
ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԻՆՇՈՒՐԸՆՍ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1836ին

Դրամագլուխ	3,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի դրամ	5,509,273	» »
1899ի հասոյթը	1,187,296	» »

Այս ընկերութիւնք հաւաքաբար իրենց ընծայած բացարձակ վստահութեան հօկայ դրամագլխի և պահեստի գումարաց տեւական հրդեհի դէմ ապահովագրութիւններ կ՚ընդունին շէնքերու, կարասեաց, վաճառքի ևն. ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆՈՎ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ՔԱՆ ՈՐ ԵՒԻՑԷ ԱՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.
ՎՃԱՐՄՈՒՆՔ ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՄԲ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԱՏԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ
Մինչ այժմ հրդեհի համար վճարուած գումար ԵՐԵՍՈՒՆ ՉՈՐՍ ՄԻԼԻՈՆ Անգլ. ոսկին կ՚անցնի.

ՄԱՐԻԹԱՅՄ — MARITIME INSURANCE Co.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

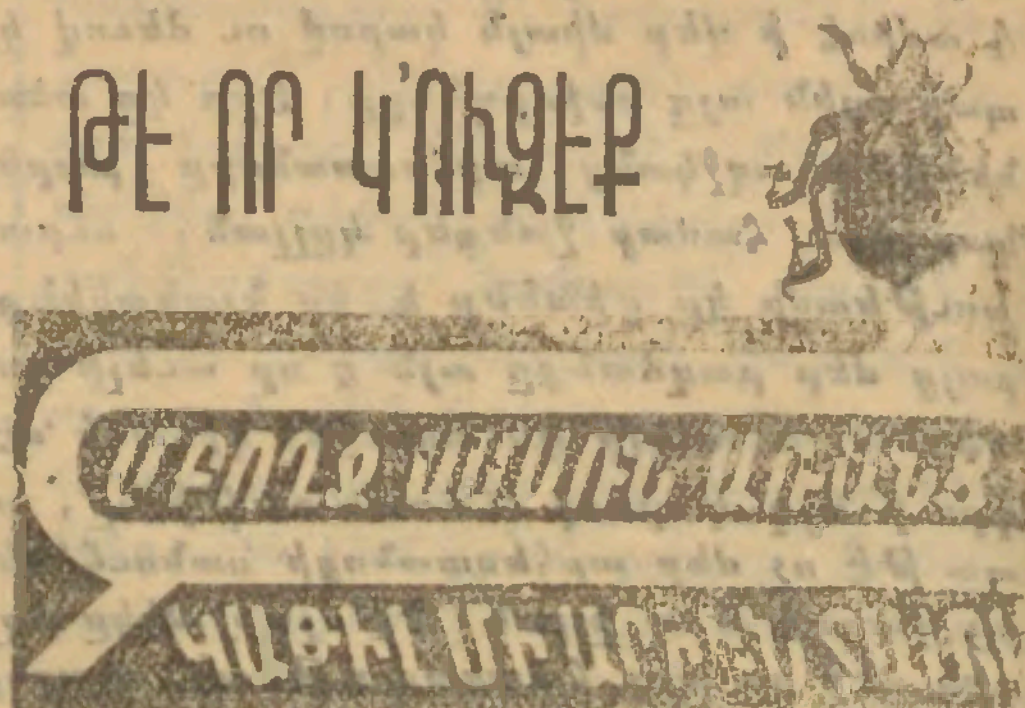
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 500,000, ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՕՍՄ. ՈՍԿԻ 110,000

Այս ընկերութիւնն ևս չափաւոր և առաւասարաճառեաց մէջ բեռցուած ապրանքներն և գրամոնդրաներն ինչպէս նաև ամենուրեք ... ապահովագրել կ՚ապահովագրէ։ Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ, Գ. Թ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ.— ՂԱԼԱԹԻԱ ՄԷՀՄԷՏ ԱԼԻ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 22

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ-
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ

ԹԷ ՈՐ Կ՚ՈՒԶԷՔ

6 ամիս չորանալ չորանալէ միջատներուն ճիւղէն ազատուիլ և ձեր մարմնի ... պահել։

Կոյ միջոց մը, այն ալ մէկ դահեկանի վճարումն է։

Եւ այս եզական փոշին պիտի գտնէք հէքիմ Փէլչայի գլուխը (Զարշը գըթբասըը), Լ. Կիւմիւշեանի Սալըպաջի ծանօթ դեղարանը։ 30—25

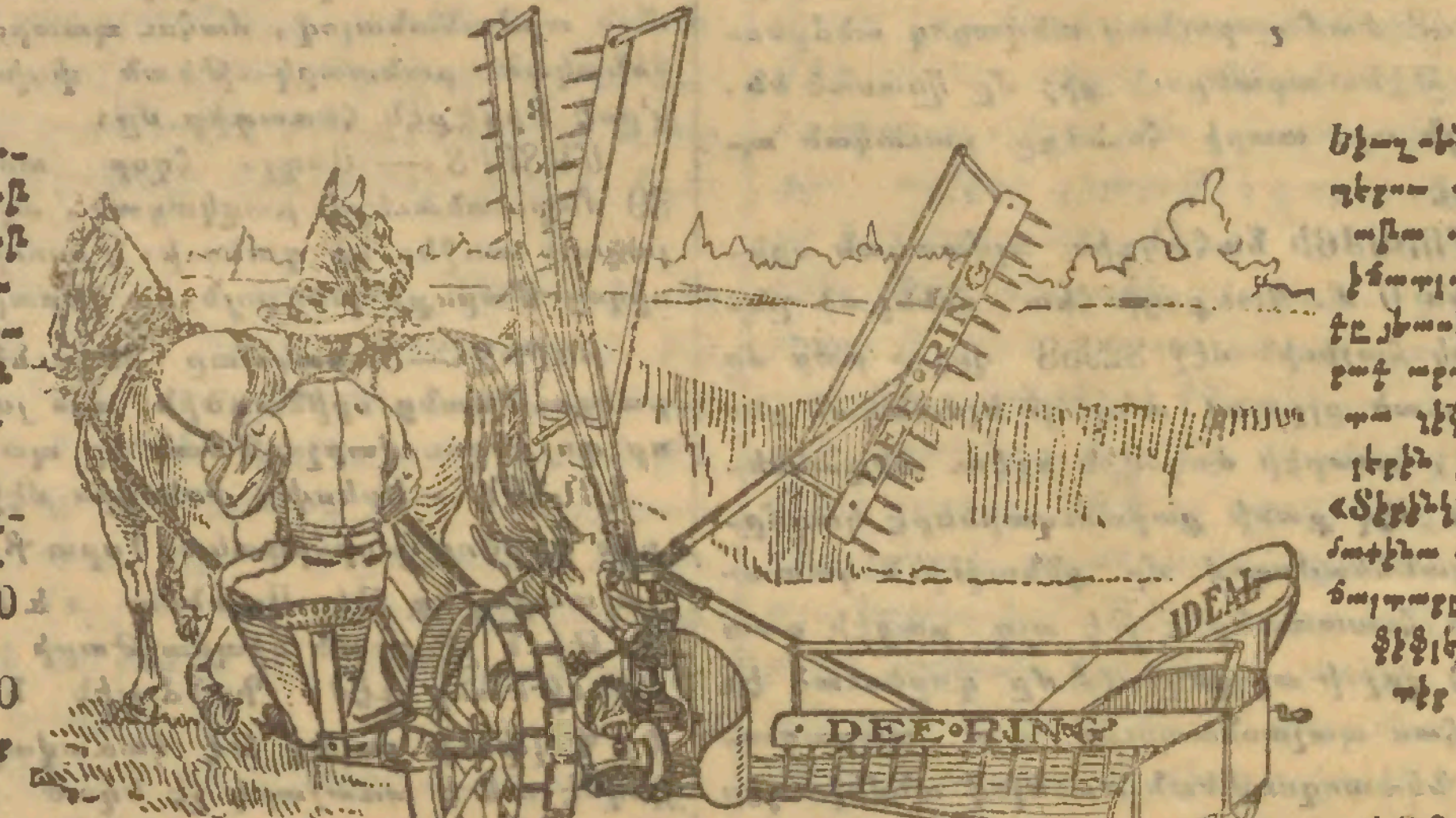
ՓՈՒԹԱՑԷՔ ԳՆԵԼՈՒ

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻԶՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա Բարիզին 1900 էքսբոզիսիօնընտա 23 մետալէ իւէ էն պէօյիւք միւքեաֆաթա նայիլ օլմուշ տըր։

Պիւյիւք մըխ... ... 12000 ... 9000 ...

1901 1901

Իշթէ հէնի պիր սըրրա տուխուլ էյլէտիքը Միւլքիս խաէն զէմնի չիմտի հիչ սէնէյի կէչմէզ, պինաէն ալէյհ վուգուտը Թարիխիյէ սըրրասընա գայտ օլընմըշ տըր։ Պու ալէթին Թէրագգըյաթը ալէլտեվամ չալըշը հայրէթ պիր աէրէննէյէ հէթիզըտր։ Մագինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգէլատէ պիր Թէրագգը տէյի՛լ մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ Թըրփան մագինասընըն իճատընտան պէրի պու իշէ աէկին սէնաաթը մուհէմմէլ մէզգիւրէտէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք սաինէանըն հէր պիր Թարաֆընտա էն մուհիմ պիր մէվգի թութմուշ օլան ֆապրիգա «Տիրինկ» վէ գումբանեասը օլուպ, իմալ էյլէտիկի մագինալարը սաթըն ալանլարըն հաաս ու հիսաապը խօշ տըր։ Իսթէյէնլէրէ քաթալօկ աէֆիմէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէգզիւր աէֆթէրտէ պիլճիւմլէ մաալումաթ.

«Իմալ Տիրինկ» նամ աէմէթ իթմէ — «Իմալ Տիրինկ» նամ Թըրփան
» » » օրագ պիչմէ — » » Թըրմըգ կէսիճ

միւթէֆէլլիք իւլ հէնս մունթազամ մագինալարըմըզըն բէսիմլէրի մէվճուտ վէ ... վէ ճէպար սուրէթտէ Թարաֆըմըզտան Թարիֆ իտիլիր տըր։

Պու մագինալարըն նէզտէնէ ... խանընտա 1, 2, 3 նումէրօլը մաղազալարտա Մ. Միթանէյ Նովէլ վէ գումբանեասը տըր։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՑՄԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ առկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ առացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

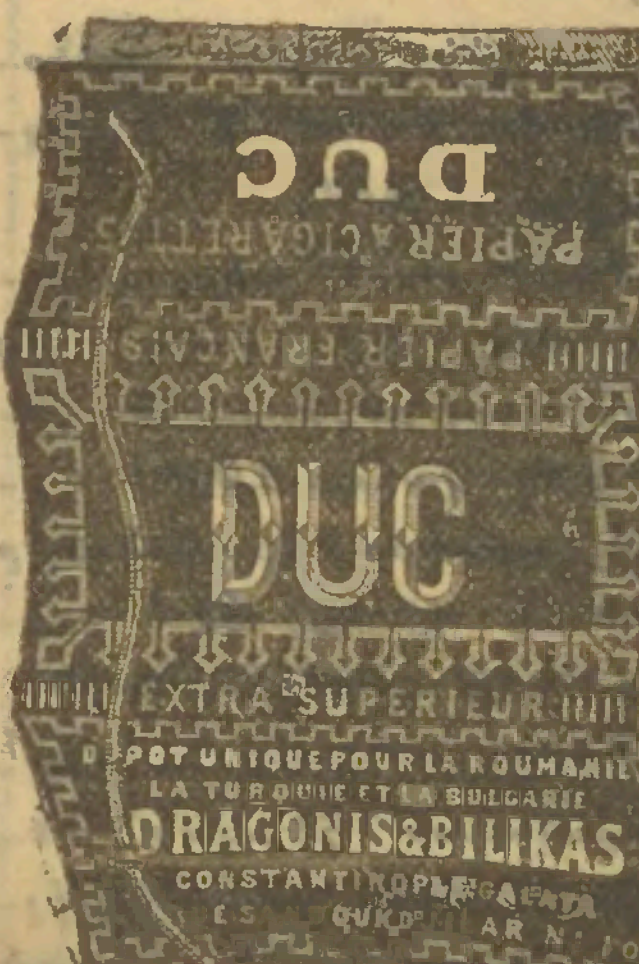
Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին

Բերա, Շիշլի Համբայ ... Աէրայի դիմաց։

Ղալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին առջեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։

Պոլիս, Սուլթան-Համամ Թիւ 9, և Սուլթան Պայազիտ ... թիւ 13։

Կեղծիքներէ զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընել է։

Երբ ամէն ծախիկ կը ջանայ ձեր առողջութիւնը պաշտպանել, ուշադրութիւն ըրէք որ ծխ գործածած սիկարէթ թուղթերնուդ ալ ... ըլլայ։

ՏԻՒՔ ՏԸ ՊՈՆ
ԵՒ
ՃԷՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՈՆ

սիկարէթ լաւ, ընտիր թուղթերը ջերմապէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։

52—2

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՑԱՐՄԱՐ

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ԱՄՍԹԷԼԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ

ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻՆ ԳՆԱՀԱՏԵԱԼ

ԱՌԱՆՑ ԱԼԿՈԼԻ ԱՆՆԱՐԱՏ ԵՒ ՀԱՄԵՂ

Biére d'Amstel, HOLLAND

Գարեջուրը երբ իր բնական գոյն նիւթով և առանց ալքոլի պատրաստուած ըլլայ, անշուշտ անոր մարմնոյն և կազդուրիչ յատկութիւններէն զատ, նաև խմած ... է ամէն անձանց, կանանց, ու նոյնիսկ տղայոց համար։ Ամէն անոնք որ ճաշի ատեն կամ ճաշէն ետք գարեջուր գործածել կը փափաքին, հաճին նոյն Հոլանտական Ամսթէլի գարեջուրը խմել որուն համեղ, զուտ և ամենընտիր յատկութիւնը, ամէն տեղ ծանօթ ըլլալուն, գովել աւելորդ է։

Միայն կը յանձնարարենք որ, կեղծ նիւթերով պատրաստուած տաղտկութեան ... գարեջուրներէն զգուշանալու համար, միշտ պահանջուի շշերու վրայ փակցուած սա՛ էթիքէթը։

Գինեերը խմա դիւրամարսիկ է։— Կը գտնուի, մեծ նպարավաճառաց խանութները, դեղի մթերանոցները, գազինոները ու մեծ ճաշարաններն և պանդոկները։ Ընդհանուր կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Եէնի-Ճամի հասթէսի, Ֆըլնարճըլեան խան, Գ. ՆԷՎՐՈՒԶԻ մթերանոցը։ 20—8

Օրինակի համար, 80 գչ.ի աղուանք գնողը 20 գչ. կանխիկ և մնացեալին համար չաբաթը 5 կամ ամիսը 20 գչ. պիտի վճարէ։ 160 գչ.ի գնողը 40 գչ. կանխիկ և չաբաթը 10 կամ ամիսը 40 գչ. պիտի վճարէ։ Եւ այսպէս չարունակաբար, նոյն համեմատութեամբ։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (129)

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐԸ

ՄԱՍՆ Բ.
ՍԻՐՈՅ ՏԱՌԱՊԱՆՔՆԵՐԸ

Ը.

ԻՄԱ՞Հ

Ու յամրաքայլ, գինովի մը պէս անգիտակցաբար առաջանալով անկողինին մօտեցաւ, դաշոյնին կոթը ուժգնօրէն սեղմած։

Կասթոն անկողինին վրայ ծռեցաւ տեսնելու համար այն մարդը որ հիմայ պիտի մեռնէր։

Ցանկարծ զարհուրած ետ քաշուեցաւ։

Անկողինին խորը երկու աչքեր իրեն կը նայէին։ Հորթս արթո՛ւն էր։

—Արթո՛ւն է, մրմնջեց Կասթոն։

Մէկ քանի երկվայրկեան, որոնք անհունօրէն երկար թուեցան, երկու երիտասարդները դէմ դիմաց մնացին, իրարու նայելով։ Երկուքն ալ լուռ էին, կարծես չէին շնչեր։

Կասթոն սպաննելու համար դաշոյն մը ունէր։

Հորթս ինքզինքը պաշտպանելու համար միայն իր նայուածքն ունէր։

Ի՛նչ անոյշ, հմայող և ջինջ նայուածք մը ունէր Հորթս։ Այդ նայուածքը ո՛րքան կ՚արտայայտէր հէգ զուգսին ունեցած գութը այն երիտասարդին համար, որ հոն կեցած էր զինքը սպաննելու։

Կասթոնի սիրտը սկսաւ բաբախել, արտասուք կուզէր մը խուժեց երեսը։ Իր ներսէն տխեղ ձայն մը կը գոչէր.

—Զա՛րկ, զա՛րկ....

Եւ Կասթոն ինքզինքին, այդ ներքին ձայնին պատասխանելով կ՚ըսէր.

—Հիմայ պիտի զարնե՛մ, պիտի զարնեմ....

Սակայն իր բազուկը անշարժ կը մնար, չէ՛ր իջներ։ Ա՜հ այդ դաշոյնը որքան ծանր կուգար իրեն։

Եւ երկու երիտասարդները կը շարունակէին մէկզմէկ դիտել։

Եթէ Հորթս շարժում մը ընէր, եթէ ձայն մը արտասանէր, եթէ նայուածքը հեռացնէր Կասթոնի վրայէն, կորսուա՛ծ էր։

Կասթոն դաշոյնը կանակի կողմը առնելով ետ քաշուեցաւ, գնաց մինչեւ դուռը և անոր կրթնեցաւ։

Նոյն միջոցին կարծես ալիքներուն մէջէն, ծովուն խորէն ձայն մը գոչեց.

—Մարդասպա՛ն, մարդասպա՛ն։

Կասթոն սարսռաց։ Արդեօք երա՞զ կը տեսնէր։ Սակայն ոչ, որոշակի լսած էր այդ երկու բառերը։ Նոյն միջոցին մտքը եկաւ Հորթսի սա խօսքերը. «Դուք մարդասպաններ էք, սակայն դահիճներ չէ՛ք»։

Ուրիկին դուռը բացուեցաւ։ Ցայտնի չէր թէ Կասթոնի մարմնոյն ծանրութենէ՞ն բացուած էր թէ նոյն իսկ Կասթոնի ձեռքով։

Հայր Ժիւասիայի կրասեր որդին ինքզինքը նրբանցքին մէջ գտաւ և հոն, հեռու այդ հմայող և միանգամայն անհուն կարեկցութիւն մը արտայայտող նայուածքէն, սկսաւ քրտնաթոր ճակատը սրբել։

Ետքը գլուխը կաղապար մը պէս ծանր արտեղ վերադարձաւ։

Բիէա զայն տեսնելուն ոտքի ելաւ անգութ նայուածք մը նետելով արիւնոտ դաշոյնին վրայ, և կարծելով որ այդ արիւնը Հորթսինն էր, հարցուց.

—Լմնա՞ւ....

Սակայն կը սխալէ՛ր, այդ արիւնը իր հօ՛րն էր։ Կասթոն չպատասխանեց. կոկորդը չորցած էր, չէր կրնար խօսիլ։

—Ինքզինքդ եկո՛ւր, յարեց Բիէա, մի վախնար, արդարութիւնը գործեցիր, մեր հօր վրէ՛ժը լուծեցիր, Պէտք է երթանք դիակը ծովը նետենք, իր գերեզմա՛նը....

Եւ դէպի դուռը գնաց։ Կասթոն շարժումով մը ետ դարձուց զայն։ Այն ատեն Բիէա անսաւ իր եղբօր տարօրինակ յուզումը և դաշոյնը տեսնելով սկսաւ գննել։

—Զղջացի՞ր, հարցուց։

—Ո՛չ։

—Ինչո՞ւ։

—Վախցա՛յ....

—Վախցա՛ր, դո՞ւն....

—Այո՛..., այնքան քաղցրութեամբ և կարեկցութեամբ ինծի կը նայէր որ.... Տղու մը, անմեղ մանկան մը նայուածքն ունէր։ Անհա՛լի բան....

—Եւ վախցար զարնելու։

—Այո՛...։ Ետքայ լսեցի ձայն մը, կ՚երդնում որ յիրաւի լսեցի։ Այդ ձայնը կը գոչէր «Մարդասպա՛ն, մարդասպա՛ն»։ Այն ատեն բազուկս կարծես կարծեցի, չկրցայ զարնել, եղբայր, ներէ՛, բայց չկրցա՛յ, չկրցա՛յ....

Եւ այս ըսելով Թիկնաթոռի մը վրայ ինկաւ և գլուխը ձեռքերու մէջ առաւ, կարծես ուզելով ինքզինքը ծածկել այն անտանելի անձէն, որ ալիքներուն փրփուրներուն մէջէն գոչած էր իրեն։

—«Մարդասպա՛ն»։

Բիէա, որ Ֆիւսրը խաչակնքած մանկ ըրած էր եղբօրը, զգացին ծանեցաւ և Կասթոնի Թողած դաշոյնը առնելով կատաղի նայուածքով մը ըսաւ.

—Դուն չհամարձակեցար զարնել, որովհետեւ քեզի կը նայէր, այնպէս չէ՞, լաւ ուրեմն ես պիտի զարնեմ....

Եւ այս ըսելով ուժգնօրէն դանէն դուրս ելաւ։ Կասթոն Հորթսի խցիկէն դուրս ելած ատեն դուռը չէր կղպած, հետեւաբար Բիէա անշշուկ կրցաւ մտնել։

Անդրդուելի Ժիւասիա հօրը թէ ոտքը խցիկէն ներս դրած էր, երբ իր եղբօր նման ծանրութիւն մը զգաց։ Ինքն ալ կը դողար։

Ցանկարծ սարսափելով ետ քաշուեցաւ։ Ուրիկին վերի կողմէն խոշոր, կիկլոպեան աչք մը զինքը կը դիտէր։ Կարծես նոյն իսկ բնութեան, անհունութեան, ամբողջ աշխարհի աչքն էր որ զինքը կը դիտէր, զինքը, որ դաս մը եղբօր մարդ պիտի սպաննէր։

(Շարունակելի)

Թարգմ. ...